

***II
5
1965

Duhovno
Življenje

la vida espiritual

Ljubljana:

Frančiškanska cerkev s Prešernovim spomenikom

Konec je bil šele začetek.

Vojni strah je splahnel. V zahodnem svetu je nastajalo novo življenje. Ruševine, sad vojske, so klicale po obnovi, grajenju. Na vzhodu pa so narodi zajekali pod srpom in kladivom.

Sprememba v svetu je odjeknila tudi med nami. Na Ljubelju smo se razhajali — in odhajali. Čez Ljubelj je brat brata izganjal iz domovine. Ali — ali. Ali slovo od vsega domačega ali za premnoge smrt v rojstni hiši. Tudi če bi se Ljubelj kdaj do tal porušil in ne bi ostala nobena sled več za njim, bo v zgodovini vedno ostal kot žalostni spomenik največjega skupnega odhoda (pri-siljenega) Slovencev v svet.

Na Ljubelju se je za narod začelo dvojno različno življenje. Srp se je zasa-dil v slovensko narodno telo. Kladivo je udarilo po srpu, da se je zarezal do obisti. Zazevala je neozdravljiva rana. Narod je bil do konca razdvojen.

Svetovne vojne je bilo konec. Pri nas se je šele začelo obračunavanje. Posamezniki in družine so padali že prej, a pokoljev v tisočih še nismo poznali.

Na Ljubelju smo se razšli.

Eni v svobodo, kot da bi vse imeli in vendar oropani vsega. Saj dejansko nihče ni odhajal. Vsi smo se le umaknili za štirinajst dni, za en mesec. A smo se zmotili. Že taboriščna leta so pokazala na trajnost odhoda. Prav tako so tisti, ki niso prišli za ženo, za otroci, za starši v taborišča, odšli za zmeraj — mrtvi po življenje k Voditelju narodov!

Drugi so ostali doma. Ne vsi po svoji krivdi. Čez oznanjano rdečo svobodo se je razgrnila noč strahu, negotovosti, nevarnosti pred slovenskim Kajnom. Brat ni več poznal brata. Pač. Spoznal ga je, a le za trenutek smrtnega strela in mučenja, da ga je potem mogel za vedno pozabiti. In druga slika: Mož, oče, sorodnik, je odšel v begunstvo: žena, otroci, svojci, pa so doma postali žrtve

sramotenja, zapostavljanja, nasprotovanja. Deset in več let je bilo treba, da so mogli, čeprav v tujini, spet obnoviti vezi ljubezni, družinskost domačih praznikov, govoriti naglas kar je srce že deset let kričalo, pa ni smelo izpovedati.

Doma je vse kote življenja napolnila praznота. Ta je po dvajsetih letih še bolj kazna, otipljiva. Mladini niso dali tega, kar so ji s komunističnim redom obetali. Mnogim so vzeli Boga, starše (šolskim otrokom trgajo iz duš pravilno družinsko vzgojo), nedolžnost, — pa tudi bodočnost. Zakaj odhajajo v tujino mladi fantje in dekleta? Zato ker doma ne upajo doseči sanjane prihodnosti. Ali je to tisti raj, idealno urejena Slovenija, ki so jo 1. 1945 obljubljali zaslužnjevalni osvoboditelji ob odhodu domovino ljubnih „izdajalcev“? Po dvajsetih letih spoznavajo, da so kopali grob sami sebi, pa na žalost tudi narodu.

To so spomini, žalostni in še vedno čuteni. Kajti med nami so še zmeraj vdove brez mož, otroci brez očetov, starši brez sinov. Na te pogledjmo, kadar bi se začeli pogrezati v lagodnost velikega sveta; na te žive spomine pobitih pogledjmo, kadar bi se nam komunizem ne zdel za človeka usodna zabloda; na Turjak, v Teharje, v Kočevje, v Slovenijo v letih revolucije pogledjmo, kadar bi bilo nevarno, da bi pozabili to, kar se pozabiti ne da in ne smemo! „Srca mrtva govorijo, ne pozabite nas nikdar!“

Dvanajst tisoč je prevelika številka, da bi jo smeli in mogli pozabiti! V razcvetajočem maju in juniju 1945. leta je okrvavljeni srp pokosil dvanajst tisoč pomladnih cvetov, dvanajst tisoč slovenskih src je otrpnilo pod udarcem kladiva. In to so bili naši bratje, očetje, možje, slovenska kri! Slava jim! Bodimo jih vredni.

Pred dvajsetimi leti pretočene krvne in solzne kaplje spremenimo v bisere zvestobe do Boga, do domovine, do naroda in do njih, ki so z zvestobo do konca potrdili zvestobo tem največjim vrednotam.

Bakli zvestobe prilivajmo olje molitve, da bi svet, v katerem živimo, nikdar ne zahrepenel po komunistični lažni svobodi. Molitev podkrepimo z besedo in življenjem.

Plemenita in potrebna naloga ob dvajsetletnici!

J. Re.

Slovenski škofje o obnovi svete maše

Prvi odlok vatikanskega cerkvenega zbora je bil odlok o svetem bogoslužju. Da bi verniki vedno bolj krščansko živeli, je treba, tako sodi sveti zbor, da se predvsem bogoslužje obnovi, prilagodi današnjim potrebam in po vseh cerkvah skrbno goji, lepo in spodbudno opravlja, da bo tako glavni vir krščanskega življenja. V ta namen je sveti zbor dovolil, da se v bogoslužju, tudi

pri maši, uvede večja raba domačega jezika. Želja svete Cerkve je, da bi verniki bogoslužne molitve in obrede bolje razumeli in iz njih zajemali čim več pobud in milosti za krščansko življenje. Skladno s temi navodili svetega zbora je konferenca škofov Jugoslavije sklenila, naj se pri maši, pri kateri so navzoči tudi verniki, vse, kar mašnik glasno moli, opravi v domačem jeziku. Sve-

ti sedež je sklepe konference odobril in potrdil. Tako bo v vaš duhovni prid in v vaše veliko veselje, zlasti pri nedeljskih mašah, vse od začetka do darovanja in od obhajila do konca, razen tihih mašnikovih molitev, v slovenskem jeziku. Tudi očenaš in še nekaj drugih molitev bo v slovenščini. Te pomembne, za stoletja važne spremembe, bomo začeli s prvo postno nedeljo letos.

Sveti vatikanski zbor je dalje tudi sklenil, naj se ves mašni obred poenostavi, celo skrajša in naredi lahko razumljiv. Delo za to obsežno obnovo bo trajalo lepo vrsto let. A nekatere okrajšave in spremembe je svet sedež ukazal vpeljati že zdaj, to je s prvo postno nedeljo. Tako bodo pristopne molitve krajše, končala se bo pa maša z mašnikovim blagoslovom, brez zadnjega evangelija. Po tihih mašah tudi molitev po maši ne bomo več molili. Vpeljano bo pa že zdaj nekaj novega, kar je bilo v navadi že v davnih časih: na začetku darovanja bomo molili tako imenovane prošnje za vse potrebe, neke vrste kratke litanije. Te prošnje bodo največkrat vzete kar iz zadnjega dela litanij vseh svetnikov.

Toda z vpeljavo domačega jezika in z nekaterimi spremembami še zdaleč ne bo vse storjeno, da bi bila maša res višek vsega bogoslužja in najobilnejši vir milosti za krščansko življenje. Nič ne pomaga spremeniti pri maši jezik, če ne spremenimo tudi mišljenja in srca. Da bomo z mašo Boga res prav častili in se bodo naše duše pri maši res posvetile, ni dovolj, da smo pri maši samo navzoči, temveč moramo z mašnikom aktivno sodelovati, z njim skupaj moliti in mu odgovarjati. Zakaj maša je naša skupna ali občestvena daritev. Da

se vaša srca na popolno darovanje sv. maše pripravijo, vam hočemo v tem pastoralnem pismu razložiti, zakaj je prišlo do delne spremembe v jeziku svete maše in zakaj ter kako naj pri maši sodelujete.

I. Iz zgodovine mašnega obreda

Daritev svete maše je naš Gospod ustanovil pri zadnji večerji, tisto noč, ko je bil izdan. Z njo je hotel za vse čase, dokler ne pride sodit žive in mrtve, obnovljati svojo daritev na križu. Z mašo je sveti Cerkev, svoji ljubljeni nevesti, zapustil spomin svoje smrti in svojega vstajenja. Sveta maša je velikonočna gostija, pri kateri se uživa Kristus, duša napolnjuje z milostjo in nam daje poroštvo prihodnje slave. V njej se „izvršuje delo našega odrešenja“.

Daritev svete maše je Jezus postavil zelo preprosto. Ko je s svojimi apostoli jedel velikonočno jagnje, je z njimi pel svete psalme in opravil predpisane obredne molitve. Sveto Rešnje telo in s tem daritev svete maše je postavil tako, da je s svojo vsemogočno besedo kruh spremenil v svoje telo in vino v svojo kri ter ju dal apostolom zaužiti. Na koncu so zapeli še zahvalno pesem.

Cerkev je v vseh časih daritev svete maše opravljala v Jezusov spomin. Presveto daritveno dejanje, posvečenje kruha in vina, je pa sčasoma obdala z mnogimi molitvami, znamenji in kretnjami. Tako so nastali mašni obredi, ki so bili že od nekdaj v različnih krajih različni. V zapadni Cerкви imamo mašni obred, ki je bil v rabi v Rimu in se zato imenuje rimski obred. Opravljamo ga v jeziku, ki so ga nekdaj govorili Rimljani.

to je v latinskem jeziku. Pa tudi ta rimski obred se je v teku stoletij razvijal in deloma tudi spreminjal. Tak, kakršnega imamo danes, je bil zadnjič urejen in ukazan pred 400 leti. Od tedaj danes se ni nič spremenil. Ta mašni obred je lep in se nam je priljubil. Maša v našem obredu tudi ni dolga, traja le približno pol ure, v vseh drugih obredih je znatno daljša.

Ko je naš mašni obred nastal, so latinski jezik verniki razumeli. Zato jim je bila maša razumljiva. A zdaj že dolga stoletja verniki latinščine ne govorijo več in je, razen redkih izobražencev, tudi ne razumejo. Zato jim je duhovno bogastvo, ki je v mašnih molitvah, že stoletja skrito in nedostopno. Globoki nauki in čudovito lepe molitve svete maše so zanje kakor zakopan zaklad. V novejših stoletjih so si verniki v naših deželah pomagali tako, da so med mašo, ki jo je mašnik opravljal v njim nerazumljivem jeziku pri oltarju, poslušali pevski zbor, ki je na koru spremljal mašo s svetimi pesmimi v domačem jeziku. Ko se je razširil tisk, so verniki dobili tudi mašne knjižice, iz katerih so med mašo brali posebej zastavljene molitve. Samih mašnih molitev pa dolgo časa ni bilo dovoljeno prevajati v domači jezik. Preprosti verniki so pa že davno med mašo radi molili rožni venec. Tako je marsikje še danes.

V začetku tega stoletja so dobri verniki začutili žejo po molitvenem bogastvu božje službe. Začele so izhajati mašne knjige, v katerih je bila vsa maša prevedena. Mnogi verniki so odslej molili iz svoje mašne knjige tiste molitve, kakor jih moli mašnik pri oltarju. Kmalu so jih, vsaj nekatere, začeli moliti glasno in skupno, da so se z mašnikom in tako z daritvijo svete maše

tesneje združili in prejemali iz maše več milosti.

Tako imamo še danes: nedeljske maše, pri katerih poje zbor ali imamo samo ljudsko petje, imamo maše s skupnimi molitvami in skupnim petjem, pa tudi maše, pri katerih vsak zase molite iz mašne knjižice ali molite zase rožni venec. Kdor pa nima niti knjižice niti rožnega venca, vsaj pobožno gleda na oltar in v duhu spremlja, kar se na oltarju godi, in zraven izroča Bogu svoje prošnje, kakor pač zna.

Vsi ti načini, na katere smo pri maši, so dobri in hvale vredni, vendar so nepopolni in nam ne odpirajo vseh zakladov svete maše.

II. Obnova svete maše

Drugi vatikanski cerkveni zbor si je nadel velike naloge. Poskrbeti hoče, da bodo verniki vedno bolj krščansko živeli. Kar je v Cerkvi spremenljivega, hoče prilagoditi potrebam našega časa. Za svojo posebno nalogo pa je imel obnovo bogoslužja, med katerim je maša na prvem mestu. Kako Cerkve želi poživiti ravno mašo, da bi kristjani prav iz nje bolj sveto in bolj bogoljubno živeli, je sveti zbor povedal takole: Sveta Cerkve si skrbno prizadeva, da bi verniki tej skrivnosti ne prisostvovali kot tuji in nemi gledavci, ampak da bi obrede in molitve dobro razumeli, zavestno, pobožno in dejavno sodelovali pri svetem dogajanju, poslušali božjo besedo, se Bogu zahvaljevali in se krepčali pri mizi Gospodovi. Cerkve želi, da bi verniki ne le darovali po mašnikovih rokah, temveč brezmadežno žrtev tudi sami darovali ter tudi sebe Bogu darovali.

Svete zaklade, ki so skriti v sveti

maši, hoče Cerkev vsem vernikom odpreti in vernike z vsem duhovnim obiljem, ki je v sveti maši, obsuti. Papež Pavel VI. je rekel, da mora biti služba božja prava šola krščanskega ljudstva — najprej šola pobožnosti, v kateri se verniki nauče, pristrčno se z Bogom pogovarjati; potem mora biti šola resnice, kjer vidna sveta znamenja vodijo našega duha, da spozna in vzljubi to, kar je nevidno; dalje mora biti šola krščanske ljubezni, v kateri vsak začuti, da je z vezmi bratske skupnosti vedno bolj povezan z drugimi udi svete Cerkve. Sveti vatikanski zbor pravi, da je bogoslužje naravnost prvi in nujni vir, iz katerega naj verniki črpajo pristno krščanskega duha.

Da bi naše krščansko življenje res črpalo iz maše obilje božjih milosti, moramo torej mašo, kolikor je mogoče, **razumeti** in sami pri njej aktivno **sodelovati**, to je, se je udeleževati na dejaven način in skupno.

a) Mašo treba razumeti

Da bomo bogastvo mašnih molitev v svoj duhovni prid bolje razumeli, bomo odslej pri maši, pri kateri boste prisotni tudi verniki, torej predvsem pri nedeljski maši, glasne molitve v domačem jeziku. Prvi del maše do darovanja in zadnji del po obhajilu bosta v slovenskem jeziku. Prvi del maše je zelo važen. Zato Cerkev ukazuje, da smo pri celi maši, da torej prvega dela ne zamujamo. Sveti cerkveni zbor prvi del maše imenuje bogoslužje besede, ker tu poslušamo božjo besedo. Cerkev nas pri maši namreč ne hrani samo s kruhom sv. Rešnjega telesa pri obhajilu, temveč tudi s kruhom božje besede v prvem delu. Res prihajamo k božji služ-

bi predvsem zato, da Boga častimo, vendar je božja služba tudi za naš pouk. Pri maši namreč še vedno Bog govori svojemu ljudstvu, in tu še vedno Kristus sam oznanjuje evangelij. Mašnik je pri maši namestnik Kristusov in moli v imenu vsega božjega ljudstva in vseh, ki so pri maši navzoči. Bere božjo besedo, ki je napisana v naše poučenje. Na božjo besedo moramo mi odgovoriti, odgovorimo pa s skupno molitvijo in tudi s petjem; mašnikovim molitvam se moramo pridružiti tudi s svojo molitvijo. Božjo besedo moramo pa s pripravljenim srcem poslušati, razumevati in ohraniti v svojem srcu.

Če smo tako navzoči pri prvem delu maše, pri božji službi besede, se s tem krepi naša vera, se naš duh povzdiguje k Bogu, Bogu dajemo česčenje in naše duše prejemajo obilne milosti.

Če smo na ta način pri božji službi, z mašo že lepo sodelujemo.

b) Pri maši moramo sodelovati

Cerkveno zapoved: Bodi ob nedeljah in zapovedanih praznikih pobožno pri sveti maši, sicer spolnimo, če prisostvu-jemo in vemo, kaj se godi na oltarju. A da bomo iz maše zajemali res dovolj duhovne hrane, da bomo živeli kot zgledni Kristusovi učenci, se varovali Boga žaliti z grehom in opravljali z veseljem dobra dela, je tako prisostvovanje maši danes veliko premalo. Maša bo imela v nas svojo učinkovitost, če bomo pri njej tudi mi s Kristusom darovali, se naučili z njim darovati tudi sebe, to se pravi, če bomo z mašo notranje, v srcu, in tudi na zunan, skupno sodelovali.

Darovati s Kristusom imamo kni-stjani pravico in dolžnost. Pri krstu smo namreč postali božji otroci, ki mo-

ramo svojega Očeta v nebesih spošto-
vati, častiti in slaviti. Najlepše ga pa
častimo z mašo. Pri krstu nam je bilo
vtisnjeno neizbrisno znamenje kristja-
na. S tem smo postali „kraljevo duhov-
stvo, svet narod“ (1 Pet 2, 9). Postali
smo v nekem splošnem pomenu duhov-
niki. Tedaj smo dobili pravico in spre-
jeli dolžnost, da pravega Boga prav in
popolno častimo. In darovati mu mora-
mo sebe, svoje življenje, svoje vse in
svoja dobra dela.

Predvsem moramo sebe in vse, kar
imamo, Bogu darovati pri maši, kjer
daruje Kristus, naš veliki duhovnik, se-
be in nas in kjer z njim in po njem da-
ruje vsa Cerkev. Z njim in njegovo
Cerkvijo moramo tudi mi Bogu po Kri-
stusu, v njem in z njim dati vso čast in
slavo. To storimo pri maši tudi s tem,
da pred očenašem mašniku odgovorimo
glasno Amen. Pred očenašem namreč
mašnik izgovori pravkar navedene be-
sede: „Po Njem, z Njim in v Njem je
Tebi, Bogu, Očetu vsemogočnemu, vsa
čast in slava.“ Z besedo „Amen“ mi
Kristusovo in mašnikovo daritev potr-
dimo.

Darovati moramo torej najprej v sr-
cu. V tem moramo posnemati kralja
Davida. Vse je bil pripravil, da bi zidal
Gospodov tempelj. Pripravil je zlata,
srebra, brona, železa, lesa, kamna, mar-
morja in dragih kamnov. Mnogo je da-
roval iz svojega. Tedaj je molil takole:
„Gospod, naš Bog, z iskrenim srcem
sem radovoljno daroval vse to in zdaj
z veseljem vidim tvoje ljudstvo, kako ti
svoje radovoljno daruje. Gospod, ohrani
za vedno v srcu svojega ljudstva take
misli in naklepe in obračaj k sebi njih
srca“ (1 Kron 29, 16—18). Zgled no-
tranjega darovanja nam je tudi sv. Igna-
cij Lojolski, ki je takole molil: „Sprej-

mi, Gospd, vso mojo prostost, sprejmi
moj razum, moj spomin in vso mojo
voljo. Karkoli imam, si mi podaril ti.
Vse to ti vrnem in izročim, naj nad
vsem popolnoma vlada tvoja volja.“ Po-
dobno mo' mašnik pri darovanju. Če
imamo dober molitvenik, le molimo z
njim.

Če Bogu ne darujemo svojega srca,
je naše zunanje prisostvovanje pri maši
malo vredno in tedaj ne bomo šli od
maše pač nič boljši, kakor smo prišli,
odhajali homo premalo vdani v božjo
voljo, ko bi morali biti po maši res po-
polna božja lastnina, s katero naj Bog
razpolaga, kakor mu je ljubo. Nedelj-
ska maša nam mora dati duhovne moči,
da ves prihodnji teden živimo kot Kri-
stusovi učenci, se varujemo vsaj smrt-
nega greha in vršimo dobra dela ter
ne pozabljam o na vsakdanjo molitev.

Če pa se pri maši Bogu popolnoma
darujemo, bo iz tega samo po sebi iz-
hajalo tudi veselo in pristrčno zunanje
darovanje, ki se kaže v tem, da pri maši
radi skupaj molimo, mašniku odgovar-
jamo in radi poslušamo. Iz obilnosti sr-
ca bo sama po sebi privrêla tudi sveta
pesem, saj tudi sveti pevec v psalmu
pravi: „Iz srca mi vre dobra beseda,
posvečujem svojo pesem kralju“ (Ps
44, 2).

Še en razlog je, da nismo le pri
maši, temveč jo z veseljem opravimo
skupaj z mašnikom. Maša je najsve-
tejše opravilo na zemlji. Pri njej se „iz-
vršuje delo našega odrešenja“. Z njo
se daje Bogu popolna čast in pri njej
se naše duše posvečujejo. Maša pa ni
le opravilo mašnikovo, temveč opravilo
vse župnije, še več, vse Cerkve. Zato
maša po svoji naravi zahteva občestvo-
no, skupno obhajanje, ki se ga verniki
ne le udeležujejo, temveč pri njem tudi

dejavno sodelujejo, in sicer tako, da mašnik, verniki, strežniki, bravci in pevci pobožno opravljajo svojo službo, vsak svojo posebno vlogo. Tako pravi sveti vatikanski zbor. Mašnik sveti zbor vodi kot Kristusov namestnik in govori v Kristusovem imenu, spodbuja k molitvi in zbranosti, bere božjo besedo. Mašniku, ki vas pozdravlja, morate vi odgovorjati: ko vas spodbuja, mu morate odgovoriti, da imate srca pri Bogu; ko vam bere božjo besedo, se mu morate zanj zahvaliti; ko vam pravi: Glejte, Jagnje božje, ter vas vabi k obhajilu, pristopite, če imate le čisto vest in čisto srce. Tako boste na najpopolnejši način pri maši. Mašni strežniki ste pri sveti maši bogoslužni služabniki, zaupana vam je velika naloga. Zato nosite posebno bogoslužno obleko. Najbliže ste tabernaklju, najbliže Kristusu med mašo kakor mašnik. Zato morate biti čisti in dobri ter morate svojo službo opravljati z iskreno pobožnostjo. Posebno ste tudi cerkveni pevci pravi bogoslužni služabniki, sveti sodelavci pri bogoslužju. Spodbujajte vernike s pobožnim petjem in s svojim zgledom ter živite vredno velike naloge, ki vam jo Cerkev zaupa.

Tako skupno obhajanje maše, pri kateri vsak pobožno vrši svojo vlogo, ima — tako pravi sveti vatikanski zbor — prednost pred takim obhajanjem maše, pri katerem mašnik mašuje zase, vi pa spet vsak zase molite.

Sklep

Iz vsega tega vidite, dragi verniki, da obnova božje službe, zlasti maše,

ki jo naroča sveti zbor in sveti sedež, ni le v tem, da bo nedeljska in praznična maša odslej v razumljivem domačem jeziku, spremeniti se mora tudi duh, s katerim bomo pri maši.

Maša mora biti vesela skupna daritev božje družine, ki svojega Očeta v nebesih ljubi, zato časti, se mu zahvaljuje, ga zaupno prosi in mu zadostuje. Pri maši se stvarno obnavlja naša pristrčna zaveza z Bogom, tu postajamo popolnoma njegovi. Tako se moramo prav pri maši in po njej bližati tistemu cilju, ki je v tem, da bo Bog vse v vsem.

Cénimo daritev svete maše in radi hodimo k maši. Bódimo pa pri maši tudi kar najlepše, kar najpopolneje. Spolnujemo pri njej svojo veliko in lepo nalogo, ki smo jo s krstom sprejeli. Opravljajmo pri njej svojo vlogo sodelavca, ne le gladačca, da bomo tako iz maše kakor iz najmočnejšega studenca zajemali obilne milosti za krščansko življenje. Tako bomo pri maši postali pravi kvas Kristusov in sol zemlje, sposobni, da tudi drugim s svojim življenjem oznanjamo Kristusa ter jih razveselimo z njegovo osrečujočo božjo lučjo.

Taka zveličavna obnova svetega bogoslužja, zlasti svete maše bo po besedah svetega vaticanskega cerkvenega zbora resničen mimohod Svetega Duha v njegovi Cerkvi.

Z željo, da bi se ta obnova čim boljše izvršila v vseh slovenskih škofijah, pošiljamo vsem dragim vernikom pozdrav in blagoslov.

Dr. Janez Jenko,
škof Slovenskega Primorja

Dr. Jože Pogačnik,
nadškof ljubljanski

Dr. Maksimilijan Držičnik,
škof mariborski

Kardinal
Beran —
zmaga
v
ljubezni
do
Kristusovega
namestnika

Moderno raketno letalo je v prvi polovici februarja pristalo na rimskem letališču. Ko so se odprla vrata, sta izstopili dve duhovniški postavi: cerkveni diplomat msgr. Cassaroli, ki je pravkar uspešno zaključil pogajanja s češkoslovaško komunistično vlado za „modus vivendi“ z Vatikanom, je pripeljal v večno mesto žrtev tega sporazuma — nadškofa Berana, ki ga je papež nekaj dni poprej imenoval za kardinala. Kule, zvoniki, srebrne strehe rimskih katedral in cerkva so blestele proti nebu v zimskem dopoldnevu, na rimska tla pa je stopal kardinal, ki je v svobodno bližino Sv. Petra prišel naravnost iz ječ in konfinacije, ki jih je prestopal nad petnajst let. Drobnost posta-

va, še polna znakov prestanega trpljenja, ni prinašala na rimska tla samo svoje zgodbe. Na njegovih ramenih je takorekoč ležalo enajststo let zgodovine narodov Srednje Evrope. Vsi so skoraj tisoč let korakali v isto smer kulturne in narodne svobode po različnih potih. Češki narod je brodil skozi valove krvi narodnostnih borb, ki so dosegle višek, ko se je narodni priključila še verska borba, kajti pojem češke narodnosti se je varil do čistosti skozi prizmo duhovnega očiščenja. Malokateri narod jo je prehodil tako tragično kakor ravno češki. Saj so pred enajststo leti germanški in frankovski škofje vrgli v ječo slovanskega apostola in moravskega nadškofa sv. Metoda in se je torej že

začela nacionalna borba, ko še niso vedeli kaj pomeni narodnost. Sto let pred Lutrom je zažgal baklo reforme Jan Hus, prežet z idejami Wiliama d'Ockhamskega in Wiclifa. Cesarski patent mu je poroščoval nedotakljivost na cerkvenem koncilu v Konstanci, a ga je cesar izdal in ga prepustil strašni smrti na grmadi. Njegovo trpljenje je hotel maščevati vojskovodja Jan Žižka z armado „čeških bratov“, ki so že napovedovali ustanovitev samostojne češke narodne cerkve, res šele v dvajsetem stoletju. Praga je s svojega nadškofijskega in kardinalskega sedeža pri katedrali sv. Vavclava bila pogosto v hudem sporu z Rimom in je moral sv. sedež segati po ostrih ukrepih; posledica je bila, da so nasprotniki Cerkve s prstom kazali na prepad med Rimom in Prago, ki je boleče zeval celih enajst stoletij... Ali ga bo premostila drobna, od trpljenja izčrpana osebnost nadškofa Berana, ki je sicer prihajal, da sprejme najvišjo počastitev iz rok Kristusovega namestnika, a je zapustil vernike — svoje ovce pod oblastjo ateističnega vlastodržstva.

Iz razvalin in prepadov v novo bodočnost

Praga je bila v razvalinah in polna prepadov že desetletja pred prodorom komunizma v letu 1948. Stara prestolnica cesarjev in kraljev je bila tudi veličastno kulturno središče z univerzami, samostani in velikimi knjižnimi založbami, toda v stalni opoziciji proti Dunaju ali Rimu: na Dunaju so sedeli vladarji, ki so narod oropali njegovih političnih atributov, Cerkev pa se je pogosto naslanjala na oblast teh dunajskih katoliških apostolskih vladarjev

in pošiljala za nadškofe in kardinale v Prago kneze in grofe nemške krvi. Ko je sredi devetnajstega stoletja zaplula po celi Srednji Evropi ideologija francoske laicistične in liberalne revolucije, je Praga začela postajati drugi Pariz — cele generacije, tudi slovenske, so se hodile v Prago šolat ateizma v svetišča „svobodne misli“, ki je imela ravno v Pragi svojo centralo. Ideologi češkega liberalnega nacionalizma so tudi med Slovenci širili ideje o renesansi Srednje Evrope na podlagi praških filozofskih, katolicizmu sovražnih tokov. Iz Prage se je uveljavljalo geslo, da „katoličan ne more biti dober patriot“, in „katoličan je suženj papeškega Rima“.

Novo češko katoliško gibanje pa je rodilo tudi češkoslovaško katoliško ljudsko stranko, podobno naši Slovenski ljudski stranki (med obema se je pozneje v dunajskem parlamentu utrdilo tesno prijateljstvo). Njen ugledni voditelj msgr. Šramek se je v domači češki politiki moral otesariti očitka, da je luk. v rokah Vatikana in da zato narodno ni zanesljiv... Da bi se znebil te dedščine preteklosti, je po l. 1918 v prvi češkoslovaški republiki dosledno izvajal „politiko oportunitizma“, ko se je načelno priključil vsaki vladi, kjer je bil skoraj vedno prometni minister... Njegovo geslo je bilo, da morajo katoličani „sodelovati“ in si spoštovanje in politično enakopravnost (po besedah Massaryka) šele zaslužiti. Med tem pa je Beneševa liberalna vlada zlasti v šolski zakonodaji vedno globlje prehajala v laicizem... in msgr. Šramek je ostajal v vladi, da je „reševal vsaj drobtine...“ Kdor pa sedi s peklenščkom za isto mizo, mora imeti veliko žlico, oster nož in dolge vilice... Položaj Šramekove stranke ni bil nikdar rožnat.

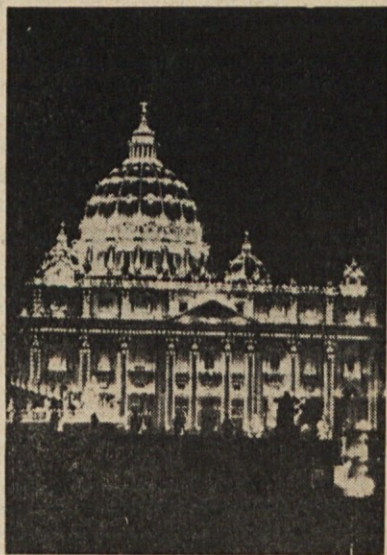
Prva republika je propadla v marcu 1939. Beneš je odšel na zahod, ob začetku vojne se je za njim rešil tudi msgr. Šramek. Toda v vrstah Ljudske stranke je pustil za seboj duhovnika, ki je bil še bolj prepričan o lepih lastnostih „oportunizma“. Ime mu je bilo Plojhar. Še pred vojno je zlezal v stranko na visoko mesto in po smrti msgr. Šrameka pripravljaval leta 1948 prestop stranke v vladno kombinacijo, ko so komunisti izvedli državni udar in državo spremenili v komunistično diktaturo. Komunistični režim ni bil manj neveren kot pa je bil Benešev. Plojhar je menil, da morajo katoličani ubrati enako pot „oportunizma“, kakor jo je stranka hodila v Šramekovi dobi.

Nadškof Beran je bil po prevratu 1948 edini, ki je mogel v začetku nekaj časa še braniti ideale pravice in resnice proti vladnemu nasilju. Ne samo, da ni poslušal Plojharjevih razlag o politiki sodelovanja med katolicizmom in komunizmom, ampak ga je celo pozval, da mora izbirati med dvojim; ali ostati katoliški duhovnik in takoj izpasti iz vlade ali pa tvegati ekskomunikacijo in nadalje sedeti v vladi kot minister za socialno politiko.

Nadškof Beran in duhovnik Plojhar sta si bila stara znanca, dasi sta se gledala z nasprotnih obrežij. Obrežje pa je bilo res daleč narazen, ali pa tudi silno blizu. Med drugo svetovno vojno je Gestapo oba zaprl v koncentracijsko taborišče v Dachau. Bila sta kaznjena pod isto streho, toda Plojhar ni bil ob Beranu. Med češkimi priporniki je kmalu prejel poseben pridevek „vohuna“, gestapovci so si ga vzeli v osrednjo pisarno, kjer so mu dali celo lastno sobo in redno uradniško hrano. Potem

ko se je to zgodilo Plojharju, so pa Beranu zapor še poosttrili. Pri rabljih je Plojhar živel od podobnega „oportunizma“, kakor ga je že uganjal v politiki, toda koristil le sebi in na Berana pozabil.

Osvobojena domovina je leta 1945 oba dachauska pripornika sprejela z vso širokogrudnostjo. Plojhar je v ljudski stranki zaplul na vrh in se polastil nekaterih vodstvenih mest. Ko so potem komunisti februarja 1948 izvedli udar, so že vedeli, kdo bo iz vrst Ljudske stranke vstopil v njihovo vlado. Še bolj jim je odgovarjalo, da je bil to ravno duhovnik Plojhar. Ko so vladne oblasti aretirale nadškofa Berana zaradi obsojanja komunizma in ga odvedle v zapor, kjer je ostal skoraj petnajst let, je enako dobo udobno presedel v komunistični vladi izobčeni duhovnik Ploj-

Novi kardinal je sedaj v Rimu

bar. Seveda je Plojhar poskusil nadškofa rešiti in mu predlagal, da naj podpiše vdanostno izjavo in pri tem obsodi „imperialistično politiko“ Vatikana. Ko se nadškof ni vdal, so komunisti govorili, da si sam išče v ječi in pred sodnijo mučeništva. Kaj bi bilo za Berana lepše kot z mučeništvom dokazati zvestobo Kristusovemu namestniku na zemlji in s tem Kristusu, Ustanovitelju Cerkve... S svojo smrtjo bi zbrisal madež „oportunizma“, ki je po Plojharju jemal Cerkvi ugled in za večno spravljal v nevarnost upornikovo dušo...

Nadškofu Beranu ni bilo dano, da bi mu na koncu križevega pota bila podeljena palma mučeništva. Moral je še dlje: že decembra 1964 je izvedel, da je njegov odhod v Rim, celo kardinalski klobuk, cena za „modus vivendi“ med Vatikanom in rdečimi oblastniki. Vatikan je kupčijo sprejel in celo pristal na igro, da bo novi kardinal prišel v Rim po kardinalski klobuk, a se na svoj zakoniti nadškofijski sedež ne bo več vrnil... Iz jetništva blizu Prage bo v Rimu postal „jetnik“ Vatikana... Po svetu bodo šli številni komentarji, kako se sv. sedež odloča za politiko „oportunizma“ in Plojhar bo mogel zatrjevati:

„...papež je sedaj začel isto politiko, kot jo izvajam jaz že sedemnajst let...“

„Priatelj, stori, za kar si prišel...“

Plojhar je postal odpadnik, da se je z njim začela aktivnost cemarjev — članov duhovniških cirilmetodarskih društev. Če ni že njihov duhovni oče,

pa je vsaj uspešen predhodnik, ko je zmogel, da že sedemnajst let opravlja v komunistični vladi posle socialnega ministra. Bogve, če se je že dovolj navzel lastnosti komunističnega ministra... ali je v srcu zatrl znake posvečenja, ki se jih z odpadništvom ni mogel otresti in se jih nikdar ne bo.

Seveda teh konfliktov v sebi v Pragi ne sme kazati, niti ne sme očitovati nobene nevroze.

Ko Berana v Pragi ali v njegovi ječi ni mogel prepričati o pravilnosti svojega „oportunizma“, ki ga je izvajal v korist Cerkve vključno temu, da je bil izobčen, je iskal prilike, da bi drugod našel mir za glasove svoje vesti. Prilika se mu je kmalu ponudila. Leta 1957 je bil v Rim sklican Mednarodni kongres za socialno skrbstvo pod okriljem Organizacije združenih narodov. Vse države članice, so poslale uradne delegacije s pristojnim ministrom na čelu. Plojharjevi tovariši v vladi so kar z veseljem sklenili, da mora na kongres ravno Plojhar, ki bo seveda šel tudi na diplomatsko avdienco pri sv. očetu Piju XII. Cesar Plojhar ni dosegel pri Beranu, bi mogel poskusiti pri sv. očetu... seveda, če bo sv. oče dovolil, da pride preden duhovnik, ki ga je on sam izobčil. Govorila bi o „politiki sožitja“ med Cerkvijo in komunizmom...

Spored za avdienco v Vatikanu je bil izredno bogat in dolg. Najprej je bil sprejem, kjer bi bili papežu predstavljeni voditelji delegacij, nakar bi papež imel posebno predavanje o gledanju cerkve na socialni napredek sveta... Predavanje bo trajalo skoraj dve uri, so navajali uradniki vatikanskega protokola.

Kako se bo pred Pijem XII. znašel bivši duhovnik Plojhar, ki kot odpadnik sedi kot minister v komunistični vladi... je izzivalo radovednost po vseh vrstnih in med vsemi voditelji delegacij. Tudi Plojharja je mučilo; čutil je že vnaprej, kako vsi zro samo vanj in se luči vseh fotografskih in televizijskih aparatov obracajo na njegov obraz... Iskal je pomoči pri ceremonielni sekciji Vatikana in začel z vprašanjem, ali bi moral pred papeža v talarju ali vsaj kolarju... sicer je v neredni situaciji, toda vsi učbeniki trde, da se znakov duhovništva ne bo mogel nikdar znebiti... Saj se je dejansko žrtvoval, ko je kot duhovnik vstopil v komunistično vlado, kajti s tem je — tako je razlagal — hotel služiti Cerkvi in nove oblasti prepričati, da znajo biti katoličani lojalni državljani... Nakazal je celo potrebo, da bi bilo prav, če bi imel poseben razgovor s Pijem XII. za ureditev zadev med državo in Cerkvijo, ali pa bi po papeževih navodilih mogel posredovati — celo za zaprttega nadškofa Berana bi se potrudil...

Toda odgovora ni bilo v tistem smislu, kakor si ga je želel. Mimogrede je slišal, da bodo na avdienci samo šefi delegacij brez ozira na to, kaj so bili — ali bodo. Minutant, ki mu je to povedal, niti ni vedel, da je Plojhar duhovnik... kakor se je pozneje bralo v rimskih kronikah o avdienci.

Kadar mora sv. oče sprejemati množico odličnikov v avdienco, je prizor yčasih začuda podoben prizorom ali dogodom, kakor je bilo tisto slavno noč na Oljski gori. Dvorana je polna, visoki cilindri so kakor krinke, elegantni fraki kakor zlikane uniforme vojščakov najvišjega sinedrija. Vse nestrpno čaka in

zre v votlino, odkoder bo prišel... In spet in spet vedno ista slika: sloka, izčrpana postava Kristusovega namestnika s spremstvom dveh, treh presunjeno zavzetih monsignorov, ki komaj morejo slediti prenaklemljenemu zaletu Pija XII. v našemljence. Slišijo, kako bo zaklical: „Tukaj sem, koga iščete...“

Pij XII. je po naglem vstopu v dvorano takoj zagledal in spoznal Plojharja in se z odprtima rokama usmeril proti njemu. Kakor da bi ju pognal skupaj goreči meč angela z neba, sta si bila takoj iz oči v oči — Pij XII. ga je zrl v dno duše skozi solzi, polni dobrote — lici sta se še bolj zblížali — bilo je, kakor za poljub — presenečeni monsignori so s podvojeno odprtimi ušesi slišali nekaj, kar je hotelo biti:

„Priatelj, stori, za kar si prišel...“
(Mt 26, 50 - 52)

Kaj vse je bilo v njenem pogledu! Ali je hotel Pij XII. slišati iz dna duše odpadnika, kako mu polje kri pod pezo posvečenih znakov in znamenj? Ne, sv. oče ne more biti sodnik, njegova beseda je mogla biti samo beseda dobrote — spomnil se je za hip, da je pred njim mogočnik, mogoče celo gospodar ali krivec Beranove usode — krivec ali dobrotnik — sam Bog ve, kako vre v posodi trpljenja v človeški, zlasti duhovnikovi duši.

Mnogo trpljenja — mnogo ljubezni, ali ne...

Po nekaj zlogih, besedah se jima je obraz razširil v prijazen nasmeh. Oče se je poslavljajal od sina, čigar srce je ostalo odsotno — če je upalo z izdajstvom roditi dober sad, se je prevara-

lo... kakor izdajstvo na Oljski gori ni rodilo zaželenega sadu, tako je sedaj ostajal izdajavec čisto sam, še globlje poveznjen v klešče svoje vesti — in kaj je storil čez nekaj ur tisti, ki je vrgel izdajavske srebrnike od sebe, pa so ga spodili, da je šel in se...

Kako bi mogel govoriti o politiki, ko se je razgaljevala duša.

Kaj sta govorila, ni bilo dano nikomur slišati, le najbližji so ob slovesu slišali:

„Mein lieber Freund, Gott umarme sie in seine Liebe...“

Objem v ljubezni Kristusovega namestnika

Kaj je, recimo, osem let v objemu božjega oblikovavca časa?

Janez XXIII. je sklical koncil, zaprosil za odpušcanje za pet sto let nazaj, da bi Pavel VI. s spokornim romanjem v Jeruzalem storil korak za pet sto let naprej. Cerkev, posoda večnosti, v preteklosti, sedanjosti in bodočnosti — večna agonija, ki se je začela na Galvariji in bo živela do konca dni. Cerkev živi v objemu križa, kjer je trenutek trpljenja dolg kakor večnost in je večnost trpljenja kakor en sam trenutek.

Crucis pondus et praeium...

Zgodovina je v božjih rokah. Pri Beranu se zožuje v drobno fotografijo, kakor so jo objavili vsi svetovni listi. Kaže prihod kardinala Berana v Vatikan. Monsignor Cassaroli je pripeljal kardinala že pred visoko stopnišče, ki vodi navzgor h Kristusovemu namest-

niku na zemlji. Pavel VI. pa ni vzdrljal, pohitel je po stopnicah, drobna kardinalova postava je hotela v isti polet, a se ni mogla dobro odtrgati od vezi časovnosti. Ujela sta se v objem na polovici stopnišča, lice Pavla VI. je že čisto blizu kardinalovega lica — bila sta si, kakor za poljub; roki Pavla VI. sta dvigali kardinala Berana v objem, tresoči se kardinal je od ganjenosti samo zahlipal:

„Rabbi...“ (Mk 14, 47-48)

Iz Pavlovih oči je zasijalo:

„...brat ...mir — mir — mir,“ roki sta se še bolj razprli v objem, kakor da bi hoteli zajeti kardinala v vse zakladnice srca, prepolne v Kristusovem namestniku.

Zgodovina se je za hip ustavila — ustavilo jo je dvoje drobnih src; med njima je zadonelo, kar je Pavel VI. sporočil v Prago:

„Pridi, pridi brat — žrtvuj se, postani najvišja žrtev v zgodovini Cerkve in svojega naroda... Tvoje trpljenje bo zbrisalo preteklost, zalilo prepade enajstih stoletij — Bog večne navzočnosti odpira med nami novo dobo tvojega naroda v življenju tvoje in moje Cerkve...“

„...Najin objem naj zajame vse narode, kakor je ta trenutek zajel v mojem objemu s teboj ves češki narod, in še več: zajel bo vse slovanske narode...“

— — —

Zaupajmo: žrtev kardinala Berana bo v ljubezen do Kristusovega namestnika vpletla in obogatila tudi slovenski narod.

Ruda Jurčec

Nova

vrsta

komunizma

Novi čilski predsednik
Frei je dejal: Krščanska
demokracija ali komunizem!

Po drugi svetovni vojni je postal komunizem svetovno vprašanje. Vlada v več deželah in ima dejansko pod svojo oblastjo nad eno tretjino vsega človeštva. Vendar ta komunizem ni več enoten, ker v njem ni popolne edinosti. Razlikuje se tudi v načinu aplikacije in v razlagi osnovnega nauka. Lahko naštejemo pet glavnih komunističnih vej, ali poskusov v sodobnem svetu: ruski, kitajski, titovski, Castrov in afriški (Alžir, Ghana itd.). Morda bi jih našli lahko več, vendar so to njegove glavne veje.

Vsem tem vejam ali vrstam je lastno in v tem obstoja popolna edinost, da zanikajo Boga in nadnaravno življenje ter proglašajo popoln materializem kot absolutno vodilo življenja. Razlikujejo

se v taktiki in praktičnem uresničevanju svojega nauka. Vzroki pa se razlikujejo med seboj. Največjo važnost postavljajo na osebno vzgojo in formacijo komunističnih voditeljev ter na kulturne in gospodarske pogoje posameznih narodov in končno tudi na njihovo preteklost.

Nastanek nove vrste komunizma

Že nekaj let nazaj se opaža pri italijanskem komunizmu, posebej še v času predvolilne propagande, prizadevanje za razkol predvsem v katoliški skupnosti pod krinko „ponujene roke“ in potrebe sodelovanja za občo blaginjo. Ta taktika je prinesla že precej uspehov, posebej še pri zadnjih parlamentarnih voli-

tvah. Politika „ponujene roke“ je stari komunistični trik. Zato ne predstavlja nič novega, nobeno drugačno smer ali popuščanje. Prilagodili so jo samo potrebam časa. Hoteli so tudi izrabiti v svoj prid prizadevanje papeža Janeza XXIII. za obnovo Cerkve in krščanskega življenja, katerega so proglasili za „progresivnega“ papeža, ki je razvoj katoliške Cerkve usmeril na levo.

Nova doba ali preusmeritev bi naj nastopila šele po smrti glavnega tajnika italijanske komunistične stranke Palmira Togliattija, z objavo spomenice, ki jo je pripravil v prvih dneh avgusta 1964, nekaj dni pred svojo smrtjo, na počitnicah na Jalti v Rusiji. Ta spomenica se smatra kot politična oporoka italijanskega komunističnega voditelja in si njegovi nasledniki sedaj prizadevajo za aplikacijo njenih navodil.

V spomenici Togliatti med drugim omenja, da se je za časa vladanja papeža Janeza XXIII. v katoliškem organiziranem svetu in med katoliškimi množicami obrnilo na levo. S prihodom Pavla VI. se je zopet smer umaknila proti centru in se nagiblje na desno. Toda osnovna nagnjenja na levo še obstajajo. Ta osnovna nagnjenja morajo komunisti izrabiti in doseči med katoličani v Italiji resničen preobrat ali preusmeritev na levo. Pri tem delu komunistom ne more prav nič pomagati stara protiverska propaganda. Versko vprašanje, njegova vsebina in vera med ljudstvom, način kako vse to premagati, se mora obravnavati na popolnoma drugačen način kot pa se je to delalo, oziroma obravnavalo do zdaj. Le ta sprememba in prilagoditev novim razmeram bo vodila do uspehov med katoličani.

Iz tega je razvidno, da so si italijanski komunisti za pridobivanje katoličanov izbrali novo taktiko. S tem so tudi priznali, da je dosedanja protiverska propaganda, posebej še „tip“ sovjetske protiverske propagande obsojen na neuspeh. Ne odpovedujejo se pa niti najmanj nobenemu načelu komunizma; poudarek je le na spremembi taktike.

Novo taktiko je treba spretno predstaviti katoliškim množicam. Vse sloni namreč na tem, kako se vodi borba proti veri. „Znanost“ protiverske propagande in borbe se mora prilagoditi sedanjemu položaju v katoliški Cerkvi in ga izrabiti v svoje namene. Odnose do katoličanov in do katoliške Cerkve je treba postaviti na popolnoma nove osnove.

Komunizem se mora vedno prilagoditi s svojim delom času in razmeram. V naših časih katoliška vera ni nobena ovira za vstop v komunistično stranko. Vera je privatna zadeva posameznikov. Komunizem spoštuje svobodo vesti. Kako vskladiti krščanski nauk in komunistično ideologijo, o tem se ne razpravljaja.

Ker je katoliška Cerkev proglasila demokracijo kot najboljši poznani sistem politične ureditve družbe, tudi komunisti ne smatrajo več za potrebno uvedbo enostranskega sistema, niti nasilnega prevrata in revolucije. Soglašajo z demokratičnim pluralizmom strank ter svobodnimi volitvami kot izrazom suverenosti ljudstva. Odpovedujejo se diktaturi proletariata in so za sodelovanje z vsemi političnimi strankami, ki vsaj v načelih zasledujejo podobne socialne in gospodarske cilje.

Dosedaj je bil vsak prihod komuniz-

ma na oblast spremljan z množičnimi pokolji in preganjanjem nasprotnikov. Italijanski komunisti trdijo, da je bilo to mogoče samo v deželah, ki so bile kulturno, gospodarsko in socialno zaostale. Italijanski narod je eden izmed najbolj kulturnih narodov na svetu; je gospodarsko in socialno napreden, zato do takih izpadov ne more priti. Tudi zgodovinske okoliščine so sedaj že drugačne, kot so pa bile po prvi ali takoj po drugi svetovni vojni, ko je prišel komunizem na oblast v nekaterih deželah vzhodne Evrope in Azije.

Nasilje morajo nadomestiti razgovori z različnimi organiziranimi skupinami, predvsem s katoličani. Razgovor mora nasprotnike prepričati o potrebi sodelovanja s komunisti, o skupnih ciljih in pokazati na koristi, ki jih prinaša, to je mir med narodi in v svetu ter uresničitev načel socialne pravičnosti v gospodarskem življenju.

Po teh trditvah sodeč se hočejo italijanski komunisti predstaviti svetu kot civilizirana in demokratična stranka, ki želi sodelovati tudi s strankami drugačnega prepričanja. S tem so se dejansko že oddaljili od resničnega komunizma in spremenili v socialno demokratsko stranko. Je to verjetno? Le kdo naj jim verjame?

Vprašanje razgovora s komunisti

Taktika komunistične „ponujene roke“ je že precej stara. Posluževali so se je, kadar jim je šlo zelo slabo, ali pa, ko so mislili, da bodo lahko naredili razdor v nasprotnih skupinah ali strankah. Tudi v Italiji poskus ponuje-

ne roke ni nov. Nove so le izjave glede verske, kulturne in politične svobode. Pri tem pa takoj nastane vprašanje, če so te izjave iskrene. Nikjer namreč ne povedo, da se odpovedujejo načelom marksizma-leninizma in ciljem, ki jih zasleduje komunistična družba.

Vprašanje razgovora in razpravljanja, ki si ga želijo komunisti, je težko vprašanje zaradi neiskrenosti, ki je tako značilna za komunizem. Ljudje, ki se razgovarjajo in razpravljajo, si morajo zaupati. Izkušnje iz preteklosti in komunistične taktike pa dokazujeta, da jim ni mogoče zaupati. Neiskrenost in izrabljanje dobre vere nasprotnika je njihova posebna značilnost.

Med subjekti, ki se razgovarjajo in hočejo doseči sodelovanje, morajo imeti vsaj v načelih nekaj skupnega, nek skupen cilj. Razgovor naj te skupne točke ali enotno gledanje le še osvetli in pokaže nove, večje možnosti, nova področja skupnih prizadevanj. Teh skupnih točk med katoličani in komunisti ni na nobenem področju. Morda kdaj uporabljajo enake izraze, vendar je njihova vsebina in pomen, ki se jim nudi, popolnoma različna. Razgovor bi bil mogoč, če se ena stran odpove svojemu stališču in prepričanju. Katoličani, ki so v posesti resnice, se ne morejo, komunisti se pa svojim zmotam tudi nočejo odpovedati.

Tudi s stališča borbe za mir na svetu in za uresničitev načel socialne pravičnosti v gospodarskem življenju je razgovor zelo problematičen. Katoličani hočejo oboje, vendar ju pojmujejo drugače kot komunisti. Za komuniste ima mir popolnoma drugačno vsebino kot pa

Razkrinkana krutost v Rusiji

za katoličane. Za njihove pojme je socialna pravičnost popolnoma nekaj drugega kot jo pa učijo papeži v socialnih okrožnicah in razlagajo katoliški družboslovci. Za komuniste je pot do uresničitve načel socialne pravičnosti razredna borba in sovraštvo, za katoličane je sodelovanje, medsebojno spoštovanje in krščanska ljubezen.

Končno ne smemo pozabiti, da dajo komunisti takim poskusom razgovorov in „ponujene roke“ izključno sredstveni značaj. Poslužujejo se vsega, primerno okoliščinam, kar bi naj pomagalo k realizaciji komunistične družbe. Zato je razgovor in sodelovanje s komunisti, kot si ga zamišljajo, nemogoče. Nikoli ne priznavajo enakopravnosti, ampak podrejenost. Že naprej si lastijo nezmotljivost in vodstvo. Tudi se ne more istovetiti komunizem z demokratičnimi političnimi strankami, s katerimi katoličani sodelujejo na najrazličnejših področjih, ker te priznavajo načelo enakopravnosti ter naravnega in božjega prava.

Drugačen pa je razgovor med katoličani in komunisti kot posamezniki na področjih, kjer se kot osebe in ljudje srečujejo v vsakdanjem življenju. To je celo zahteva krščanske ljubezni, medsebojnega spoštovanja in sožitja. V takih okoliščinah pa ima katoličan dolžnost, da pokaže svojemu bližnjemu, ki je v zmoti, kvarne posledice njegove zmote in stališča in mu pomagati na pot resnice. To je velika naloga katoličanov naših dni.

Avgust Horvat

Ameriška slika katoliške Cerkve v Rusiji. Posebni odbor izvedencev za verska vprašanja v Severni Ameriki je izdelal dokument, ki ugotavlja stanje katoliške Cerkve v Rusiji. Številke in ugotovitve se nanašajo na zadnjih štiridesetih let.

Izsledki tega odbora nam kažejo tole sliko: „Usoda katoliške Cerkve v Rusiji in satelitskih državah med leti 1917 in 1959 je bila naslednja:

- število pobitih: 55 škofov, 12.800 duhovnikov in menihov, 25 milijonov katoliških vernikov;

- število zaprtih ali izseljenih: 199 škofov, 32.000 duhovnikov in 10 milijonov vernikov;

- 15.700 duhovnikov je bilo prisiljenih opustiti vsakršno duhovniško delo in so morali začeti izvrševati kak drug poklic;

- 8.339 bogoslovnih semenišč je bilo ukinjenih, 1600 samostanov (stavb) podržavljenih, 31.779 cerkva zaprtih;

- 400 časnikov in listov zaplenjenih in vse katoliške ustanove razpuščene.“

Dokument ugotavlja dalje, da je bila tudi ukrajinska pravoslavna Cerkev skupaj z duhovščino popolnoma in načrtno razpuščena in da so mnogo duhovnikov in vernikov izselili v Sibirijo.

Ta dokument je sestavil in izjave ter ugotovitve potrdil dr. Lev Dobriansky, profesor na univerzi v Georgetownu (ZDA); sodelovala sta dr. Bazilij Shimoniak, profesor na univerzi v Marquette (Milwaukee, ZDA) in Salvatore Constabile, tudi iz Georgetowna.

Marija, Mati svete Cerkve

Ob slovesnem zaključku tretjega zasedanja vesoljnega cerkvenega zbora, dne 21. novembra 1964, na praznik Marijinega darovanja, je sveti oče papež Pavel VI. proglasil Devico Marijo za Mater svete Cerkve. Ko so namreč koncilski očetje na tem zasedanju obširno razpravljali o bistvu in poslanstvu Cerkve, so vključili v to razpravo tudi vlogo Marije v Cerkvi in v svetu. Sveti oče je vesel ugotovil, da je to prvič v zgodovini Cerkve, da se je na vesoljnem cerkvenem zboru v vsej razsežnosti in pomembnosti pojasnilo, kakšno mesto zavzema Marija v skrivnosti Kristusa in Cerkve, s katero je najtesneje združena. Poznanje tega točnega nauka o Mariji — je dejal — bo vedno služilo za ključ do spoznavanja Kristusa in Cerkve. Proglašenje tega slavnega naslova Device Marije je izrazil z naslednjimi besedami: „V slavo Device Marije in v našo lastno tolažbo proglašamo Marijo za Mater Cerkve, to je vsega božjega ljudstva, tako vernikov

kot pastirjev in želimo, naj bi bila božja Mati po tem naslovu še bolj češčenjena, ljubljena in na pomoč klicana po vsem krščanskem ljudstvu.“

To slovesno proglašenje je sveti oče v svojem zaključnem govoru tudi na kratko utemeljil. In prav ta utemeljitev tega naslova preblazene Device in božje Matere Marije naj bo predmet našega ljubečega razmišljanja v tej majniški številki naše revije.

Naslov ni nov

Sveti oče ugotavlja, da ta naslov, ki ga v imenu vesoljnega cerkvenega zbora daje Mariji, nikakor ni nov. Krščansko ljudstvo od nekdaj čuti in umeva, da spada k bistvu prave pobožnosti do Marije. Kakor je namreč Marija po učlovečenju božje Besede v prav posebnem razmerju do našega odrešenja, ki ga je dovršil Jezus Kristus, tako je po istem dejstvu utemeljeno tudi Marijino razmerje do Cerkve, ki je Kristusovo skrivnostno telo. Marija, ki je Mati Kristusa, glave Cerkve, je tudi mati vseh, ki so udje svete Cerkve.

Ta ugotovitev svetega očeta je dejansko utemeljena v cerkvenem izročilu in nauku od najstarejših časov. Lepo je povzel ta nauk sveti Pij X. ob 50-letnici proglasitve verske resnice o brezmadežnem Marijinem spočetju. Takole se izraža v svoji spominski okrožnici: „Marija je mati Kristusova, tedaj tudi naša. V njenem prečistem, deviškem telesu si je Kristus privzel človeško telo, obenem pa tudi duhovno telo, ki ga tvorijo vsi oni, ki bodo vanj verovali. Tako lahko rečemo, da je Marija, ki je v svojem telesu spočela Odrešenika, spočela in rodila z njim tudi vse one, katerih

življenje je bilo združeno z življenjem Zveličarjevim. Vsi tisti, torej, ki smo združeni s Kristusom in smo po besedah svetega Pavla „udje njegovega telesa, iz njegovega mesa in njegovih kosti“ (Ef 5, 30), smo izšli iz Marije kot telo združeno z glavo. Tako smo torej resnično otroci Marije in je Marija mati vseh, seveda v duhovnem in skrivnostnem smislu.“

To duhovno materinstvo Marijino, utemeljeno in začeto že v sveti uri angelovega oznanjenja v Nazaretu, je bilo čopolnjeno in po samem Kristusu slovesno razglašeno na Kalvariji, kjer je Marija, stoječ pod križem, s Sinom duhovno združena darovala Bogu daritev našega odrešenja in zaslužila glavni naslov soodrešiteljice človeškega rodu. V Kristusovem testamentu, ko umirajoč izroča svojo mater Janezu in Janeza njej, vidi sveta Cerkve potrjenje Marijinega duhovnega materinstva nad vsem človeštvom. Papež Leon XIII. pravi, da sveta Cerkve od zmeraj tako misli, da je Kristus v Janezu izročil Mariji ves človeški rod, v prvi vrsti pa tiste, ki bodo po veri z njim združeni. Same Kristusove besede merijo na to, ko govoreč Mariji s križa ne rabi imena mati, ampak ji pravi žena, kakor bi hotel s tem nakazati, da je Marija tista žena, ki jo je Bog napovedal v raju, to je druga Eva, ki naj rodi svoje otroke za nadnaravno življenje, v nasprotju s prvo Evo, ki je postala svojim otrokom vzrok smrti. Tudi okoliščine, v katerih Jezus govori svoji materi in Janezu, to je v slovesnem trenutku, ko dovršuje na Kalvariji pred tolikimi in tako različnimi pričami daritev človeškega odrešenja, pričajo za to, da tedaj ni šlo zgolj za zasebno naročilo Mariji in Ja-

nezu, — kar nekateri mislijo —, ampak, da je to bila zadeva splošnega in vesoljnega značaja, ko Jezus Mariji priporoča in izroča vse svoje vernike.

Sveti očetje, cerkveni učeniki in pisatelji že od 4. stoletja dalje oznanjajo Marijino duhovno materinstvo, kot jo v svojih spisih, pričah krščanskega izročila, imenujejo Mati Kristusovih udov, Mati milosti, Mati usmiljenja, naša Mati, Mati vseh kristjanov ipd.

Marija v Cerkvi

Cerkev, ki jo je Kristus ustanovil in jo uvedel v svet s svojo odrešilno smrtjo na križu, je po besedah svetega Pavla skrivnostno Kristusovo telo, ki mu je on glava, verniki pa so njegovi udje. Veliki apostol narodov to resnico na mnogih mestih v svojih listih označja.

Tudi Marija je ud svete Cerkve, zakaj tudi ona je bila po Kristusu odrešena. Njeno odrešenje je edinstveno v tem, da je bila še pred Kristusovo odrešilno smrtjo, pa z ozirom na njeno odrešenje obvarovana madeža izvirnega greha in njegovih posledic, razen smrti, ki jo je s Kristusom delila. Med vsemi udi svete Cerkve zavzema seveda Marija prvo in najodličnejše mesto.

Čeprav pa je po milosti odrešenja ud svete Cerkve, je Marija vendar tudi njena Mati. Mati glave je tudi mati udov — tako uči Cerkev. Po Mariji, ki je po Bogu določena za srednico vseh zveličavnih milosti, prejemajo verniki nadnaravno življenje. Ona posreduje med Kristusom in med nami. Po Mariji gremo h Kristusu, po Kristusu k Bogu. Tako zavzema Marija v sveti Cerkvi svoje posebno, edinstveno mesto kot njen najodličnejši ud in njena duhovna

mati, mati-srednica. Njeno duhovno materinstvo, ki obstoji v posredovanju nadnaravnega življenja milosti, ni v nikakem nasprotju z vlogo Kristusovo, ki je po besedi svetega Pavla „edini srednik med Bogom in ljudmi“ (1 Tim 2, 5). Marija je po božji volji srednica milosti v odvisnosti od Kristusa in njemu podrejena, čeprav ima seveda kot njegova mati izredno moč nad njegovim srcem. Vse te misli je povzel sveti oče v svojem zaključnem govoru v naslednje besede: „Pobožnost do Marije ni cilj sam zase, ampak je posebno sredstvo, da se po njem duše obračajo h Kristusu in se na ta način združujejo z Očetom v ljubezni Svetega Duha.“

Mati vsega človeštva

Kristus je umrl na križu za vse ljudi. Nikogar ni na svetu, ki bi bil izključen iz njegovega odrešenja. Odtod tolažilne besede svetega Pavla: „Bog hoče, da bi se vsi ljudje zveličali in prišli k spoznanju resnice“ (1 Tim 2.5).

Tudi Marija, Kristusova mati in z njim soodrešiteljica, je zato duhovna mati vsega človeškega rodu. Noben človek ni izključen iz njene materinske skrbi in ljubezni.

Vendar pa Kristus, Odrešenik in glava vsega človeštva, ni to za vse v enaki meri. Tudi Marijino duhovno materinstvo se udejstvuje v različnih stopnjah z ozirom na različne skupine ljudi.

Bogoslovni učitelji to skrivnost takole razlagajo: Kristus je v prvi vrsti glava onih, ki so z njim združeni v večni slavi na drugem mestu so oni, ki so z njim združeni po ljubezni, to so duše v vicah in pravični na zemlji; na tretjem mestu so oni, ki so z njim

združeni po veri, to so grešniki, ki so posvečujočo milost izgubili, pa so ohranili vero, ki je korenina življenja; na četrtem mestu so tisti, katerih združenje s Kristusom je šele v možnosti, ki so zaenkrat še ločeni od njega, pa se mu bodo po božjem zveličavnem sklepu nekoč pridružili; na petem mestu so pa tisti, ki je njih združenje s Kristusom sicer možno, pa se dejansko nikoli ne bo uresničilo. Je še šesti razred, to so oni, ki so dejansko že pogubljeni. To so udje, ki so za večno odtrgani od Kristusovega telesa.

V podrejenem razmerju do Kristusa razlagajo tako tudi različne stopnje Marijinega duhovnega materinstva. V prvi vrsti je tudi Marija duhovna mati vseh blaženih v nebesih, kjer doseže posinovljenje božjih otrok svojo polnost. Za temi pridejo verne duše v vi-
cah in vsi pravični na zemlji. Marija neprenehoma posreduje za prve, da bi bile rešene očiščujočega trpljenja, in za druge, da bi rasli v milosti in da bi ostali stanovitni do konca. Marija je usmiljena mati tudi ubogih grešnikov, ki so kot mrtvi udje na telesu Cerkve, pa so še ohranili vero. Z velikim zaupanjem jo Cerkev kliče: pribežališče grešnikov. Je Marija tudi mati vseh onih, ki so zunaj Cerkve, prosič jim neprestano milost spreobrnjenja in zedinjenja s Kristusom. Ni pa Marija

več mati pogubljenih, ki so zapadli večni smrti, za katere ni več možnosti nadnaravnega prerojenja.

+

Za zaključek naj bodo navedene še naslednje besede sv. očeta: „Ne moremo pozabiti, kako je naš prednik Pij XII., ne brez navdihnjenja Najvišjega, slovesno posvetil ves svet brezmadežnemu Marijinemu Srcu... Tudi mi hočemo izročiti skrbi nebeške Matere vso človeško družino, z vsemi njenimi problemi in skrbmi, z njenimi poštenimi stremljenji in gorečimi upi. Naj Marija vodi vse ljudi k modrosti edinega Odrešenika Jezusa Kristusa in naj varuje svet pred šibami, ki so posledice greha.“

Izročimo se v majniku, v Marijinem mesecu, tudi mi, verni Slovenci, ponosno Marijinemu vodstvu in varstvu. Obnovimo svoje posvečenje njenemu Srcu, ki smo ga v domovini, v najtežjih časih, med prvimi krščanskimi narodi, slovesno izvršili. Ponavljajmo ono lepo prošnjo, ki smo jo predlagali Mariji na narodnem romanju v Lujanu, v svetem letu 1950: naj s svojo vsemogočno prošnjo čimprej in v čimbolj popolni meri približa našemu narodu in vsemu človeštvu veliki povratak k Bogu.

ALOJZIJ KOŠMERLJ

Vse, kar je Marija v naravnem redu delala za Jezusa, dela v nadnaravnem za svoje otroke. To je: kakor je oblačila svoje božje dete, tako odeva svoje otroke z dragocenimi oblačili slehernih kreposti. Kakor je hranila svojega božjega Sina, tako hrani svoje otroke zlasti z evharističnim kruhom

Iz dnevnika Janeza XXIII.

Sklepi, napravljeni pri duhovnih vajah
leta 1896 ter potrjeni leta 1897 in 1898.

Za uvod v ta zapisek sklepov iz duhovnih vaj si je komaj petnajstletni semeniščnik Angel Jože Roncalli zapisal besede sv. Gregorija Velikega, ki jih je za njim izbral za vodilo tudi sv. Ignacij Loyolski: *Ad maiorem Dei gloriam* — V večjo slavo božjo. Nato pa sledi toliko sklepov kot je postaj križevga pota:

1. Sklenem in obljubim, da se ne bom nikdar približal sv. zakramentom iz navade ter hladno in da nikdar ne bom uporabil za pripravo manj kot četrt ure.

2. Razen tega sklenem, da bom stalno opravljaj vsak dan, zlasti ob počitnicah, premišljevanje, posebno in splošno izpraševanje vesti, rožni venec, duhovno branje in obisk presv. Rešnjega telesa ter druge molitve, ki jih navadno molijo v semenišču, in sicer po-

božno in po dnevnem redu, glede katerega obljubim, da se ga bom, kolikor mi bo mogoče, držal tako v semenišču kakor na počitnicah.

3. Kadar mi bo mogoče, bom v čast presveti Devici Mariji zmolil tudi psalterij in pet psalmov ter vsak dan še tri zdravamarije za sv. čistost.

4. Z vso skrbnostjo bom čul sam nad seboj; skrbel bom, da ne bom raztresen v molitvah, zlasti ne pri premišljevanju, med molitvijo petih očenašev po kosilu, med večernicami in rožnim vencem. Razen tega bom ali med molitvijo ali ob drugem času mislil na Jezusovo pričujočnost; predstavljal si bom, da sem pri kakem prizoru iz njegovega življenja, v dvorani zadnje večerje, na Kalvariji itd.

5. Predvsem bom stal na straži nad samim seboj, da ne bo zrastel v meni plevel napuha; stal bom na straži, tako da bom imel sebe za najbolj nizkotnega in slabega izmed vseh bodisi v pobožnosti, bodisi v učenju.

6. Glede učenja sklenem, da se mu bom posvečal z vso ljubeznijo in verno ter z vso močjo; učil se bom vseh predmetov brez vsakršne razlike; ne bom se jim odtegoval z izgovorom, da mi niso všeč.

Moj edini namen pri učenju bo večja slava božja, čast Cerkve, in zveličanje duš, ne pa moja čast, in ne, da bi postal vrl nad vse druge, in pogosto se bom spomnil, da bo Gospod zahteval račun tudi od tistega talenta, ki sem ga zapravil samo zato, da bi si pridobil slavo.

7. Pogosto si bom prizadeval, da bom mrtvičil sam sebe; da bom zatiral bolj kot vse drugo in vedno samoljubje, ki je moja prevladujoča napaka, tako da se bom izogibal vseh tistih pri-

ložnosti, ko bi to samoljubje moglo porasti. Zato pa se ne bom razkazoval kot modrijan v pogovorih; nikdar ne bom opravičeval kateregakoli svojega dejanja; celo obnašanje drugih bom imel vedno za boljše kot svoje. Ne bom ravnal in ne govoril tako, kakor da bi bil vzvišen nad vsem tem. Ognil se bom vsakršni pohvali in zelo zelo se bom varoval, da ne bi hotel, naj moja dela vidijo; zadržal bom tistega, ki o njih posluša. Pa tudi nobene pomembnosti jim ne bom pripisoval.

8. Ne bom si dal miru, dokler ne bom dosegel ljubezni in velike pobožnosti do presvetega Rešnjega telesa, ki bo vedno najdražji predmet mojih čustev, mojih misli, sploh vsega mojega kleriškega in — in če je božja volja — duhovniškega življenja.

9. Obljubim in prisežem presveti Devici Mariji, ki bo vedno tudi moja preljubljena Mati, da se bom z vso mogočo tankovestnostjo varoval vsake prostovoljne misli ali dejanja, ki bi moglo samo zasenčiti nebeško krepost svete čistosti; zato kličem sedaj in bom vedno klical to Kraljico devic, naj mi hiti na pomoč, da bo vedno daleč od mene odganjala vse skušnjave, ki jih bo hudobni duh zbujal proti takšnemu sklepu.

10. Skrbel bom, da bom pobožnost do presvetega Rešnjega telesa in do presvetega Srca Jezusovega, glede katere moram sam najprej dajati zgled, zbujal tudi v drugih, zlasti pri otrocih, ko bom z veseljem govoril o njej; isto bom storil glede pobožnosti do presvete Device Marije.

11. Nikdar ne bom pozabil na svetega Jožefa; vsak dan bom opravil k njemu kako molitev zase, za umirajoče in za Cerkev.

12. Ob devetdnevnica, meseca marca, maja, junija in oktobra ter potem vedno bom izvršil kakšno posebno zatajevanje svojih čutov, ko bom svojim poželenjem odrekel, kar bi radi; ob počitnicah pa bom posebno skromen tam, kjer bo mogoče kaj ljudi, ne toliko, da bi bil drugim za zgled, kolikor zato, da bi se odpovedal tistim priložnostim, ki bi mi morda mogle biti škodljive.

13. Molil bom in v molitvi goreče prosil Jezusa v presvetem Rešnjem telesu, Devico Marijo in svetnike za spreobrnjenje Vzhoda in sicer predvsem za zedinjenje ločenih cerkva, za svojega tako zelo ljubega škofa, za svoje starše, sorodnike in dobrotnike ter posebno za tiste, glede katerih me vežejo večje dolžnosti.

14. Ob kratkem, storil bom, da bodo vsa moja dela potrjevala izrek, ki ga je sv. Ignacij Loyolski tolikokrat ponavljal: „Ad maiorem Dei gloriam — V večjo slavo božjo“.

— — —

To so v resnici naravnost svetniški načrti, polni skrbi za iskreno razmerje do Boga, do Jezusa v presvetem Rešnjem telesu, do njegovega Srca, do presvete Device Marije, do sv. Jožefa in do drugih svetnikov. Resno in ponižno priznava svoje osebne slabosti, pa je poln duha zatajevanja in odpovedi. Izredno skrben je zlasti glede čistosti. Obenem pa mu je tako pri srcu sv. Cerkev in zveličanje bližnjega. Prav posebno zanimivo je, da se oči tako mladega semenišnika že ozirajo proti Vzhodu, kjer toliko kristjanov živi ločenih od ene, svete, katoliške in apostolske Cerkve. Tako je božja Previdnost zelo zgodaj začela vzgajati velikega apostola cerkvene edinosti.

(Dr. Filip Žakelj)

Knjiga in morala

Tiskana beseda je eno najbolj učinkovitih masovnih občevalnih sredstev v današnjem svetu. Njena moč je kljub resni konkurenci s strani radia, TV in filma, še vedno zelo pomembna. Včasih je bilo branje knjige privilegij majhnega števila ljudi. Knjige so bile drage in zato tudi redke, večini ljudi pa je manjkalo tudi potrebne predizobrazbe. Ti časi so minili. V civiliziranem svetu znajo brati že otroci in tiskano besedo v vseh mogočih oblikah — revijah, časopisih, knjigah — berejo vsi, od najbolj preprostega delavca ali služkinje do učenega znanstvenika ali javnega delavca.

Branje — kruh duše

Tiskana beseda ima na bravca velik vpliv. Zgodovina bi nam vedela povedati, koliko dobrega so naredile dobre knjige, še več pa bi vedela povedati o zlih posledicah slabih knjig.

Pisana beseda je hrana za človeškega duha. Kar je jed za telo, to je branje za duha. Z jedjo dobiva telo vase hranilne snovi, ki nadomeste izrabljeno energijo in ga na ta način usposablja za nove napore. Podobno hrani knjiga duha z duhovnimi hranilnimi duhovno hrano sprejema vase in jo snovmi — idejami in nazori. Človek to polagoma asimilira. Ne da bi se prav zavedel kdaj in kako, je bravec začel misliti in čustvovati kot pisatelj oz. kot osebe, ki jim je pisatelj navdihnil svoje misli in nazore. To se zgodi tem lažje in hitreje, čim bolj okusna in lepo pripravljena je duhovna jed.

Kaj pa, če je hrana nezdrava, pretežka, brez potrebnih hranilnih snovi? Posledica ne bo izostala. Telo bo začelo polagoma pešati, njegova odporna moč proti boleznim bo vedno manjša, enako kot njegova delovna sposobnost. Če so proces nadaljuje, bo telo docela obne-

moglo in umrlo. Če pa je hrana ne le nezaužitna in nezadostna, ampak navoravnost zastrupljena? Če je strupa v zadostni količini, nastopi takojšnja smrt; v nasprotnem primeru se bo telo le z uporabo velikih energij moglo ubraniti najhujšega.

Podobno je z duhovno hrano, ki jo človek sprejema vase med drugim tudi s pisano besedo. Dobra knjiga daje duhu luči in moči in ga tako usposablja za življenje. Nasprotno pa slaba knjiga slabi duha, ko umu jemlje pravilen pogled na stvarnost in voljo usmerja k napačnim idealom ter ga na ta način onesposablja za življenjsko nalogo, katero mu je poveril Bog. Slaba knjiga pa lahko vsebuje tudi tolikšno mero strupa, da zamori na mah in uniči vse višje nadnaravno življenje v človeku.

Knjiga — moj prijatelj

Knjiga se večkrat primerja tudi s prijateljem. O prijateljstvu pa velja rek: Povej mi, s kom hodiš in povedal ti bom, kdo si! Če bereš dobre knjige, si v družbi dobrih prijateljev, ki ti bodo polagoma spremenili tvoje morebitne napačne nazore in te navdušili za vse lepo in plemenito. Če pa si boš izbral slabe knjige za svoje tovariše, boš kmalu začel misliti kot oni in boš z njimi zašel v umazane nižine. Vplivu tovariša, ki si z njim tako pogosto skupaj in ki ti zna tako prepričljivo govoriti, se ne boš mogel dolgo časa odtegovati. Zato upravičeno lahko postavimo pravilo: Povej mi, kaj bereš in povem ti, kdo si!

Zasužnjena svoboda tiska

Dejstvo je, da je poleg dobrega tiska na svetu tudi mnogo slabega. Za-

radi napačno umevane svobode tiska pisana beseda služi ne le resnici, temveč tudi laži, ne le dobremu in plemenitemu, temveč tudi slabemu in nizkotnemu. Greh in krepost se zdi, da imata v knjigi isto pravico. Še več! Zlo se pogosto prikazuje v lepi obliki, neresnica se odeva z videzom resnice, pokvarjenost se slika z najbolj očarljivimi barvami.

Z moralnega vidika bi o branju teoretično zadoščalo eno samo načelo, namreč: Beri samo dobre knjige! Toda to načelo, v teoriji enostavno in razumljivo, v praktičnem življenju večkrat ne zadošča. Pogosto namreč ni jasno, kdaj je kakšna knjiga dobra. Za marsikatero knjigo bo hitro in nedvomno mogoče ugotoviti, da je absolutno slaba, to se pravi slaba za vse ljudi, brez ozira na starost, izobrazbo, poklic ipd. Večkrat pa zavisi od konkretnih okoliščin, ali je knjiga slaba ali dobra. Knjiga je lahko za enega dobra, za drugega slaba. Mladini je marsikakšna knjiga nevarna, ki jo pa odrasel človek lahko brez škode bere. Tako npr. noben pameten človek ne bo dal otroku v roke nekaterih zdravniških ali moralno-teoloških knjig, ker bi mu brez potrebe razburkale fantazijo in ga spravljale v nevarnost za greh. Poznanje stvari seveda ni samo na sebi nič slabega — Bog vse pozna, dobro in slabo, zaradi poznanja slabega ni slab. Človek pa nosi v sebi slaba nagnjenja, ki jih slabo čtivo popolnoma brez potrebe lahko zbudi in je tako lahko povod za velike notranje viharje in za veliko duhovno škodo.

Presodi

Zato je treba pri presojanju moralne vrednosti, kakšnega čtiva redno (ka-

dar ne gre za absolutno slabo čtivo) upoštevati konkretne osebnosti, krajevne in časovne okoliščine. Takšno sodbo izreči ni vedno lahko. Zato se bo katoličan v dvomnih primerih rad zatekel po nasvet k svojemu dušnemu pastirju ali pa h kakšnemu drugemu modremu svetovavcu.

Osnovni kažipot

Nekaj osnovnih smernic je pa vendarle mogoče podati, da si katoličan v navadnih primerih more ustvariti varno sodbo o moralni vrednosti svojega čtiva.

Katoliški moralni nauk kot povsod drugod tudi tukaj zavrača dva ekstrema: pretirano, skrupulozno strogost in laksizem. Prvo gledanje je preveč ozko, preveč zaprto in hoče odkriti zlo tudi tam, kjer ga ni. Takšni ljudje lahko zaidejo tako daleč, da si ne upajo brati skoro nobene knjige. Bolj nevaren je drug ekstrem in izkušnja kaže, da se veliko ljudi ravna po njegovih načelih. Ti zagovarjajo mnenje, da nima nihče pravice nadzorovati, kaj berejo, še manj jim s kakšnimi prepovedmi kratiti svobodo branja. Zahtevajo kot pogoj le, da je bravec odrasel, zrel človek, ki je zmožen sam razumeti in presoditi, kar bere.

Spotika za vse

Zdrava naravna in tudi krščanska moralna nasproti tema ekstremnima stališčema postavlja načelo, ki pravi, da nihče nikdar ne sme brati ničesar, kar je odkrito in nedvomno slabo. Slaba pa je knjiga (ali katerakoli druga oblika tiskane besede), ki je redno za vse ljudi, kakršni pač ljudje smo, priložnost za greh. To načelo človeku javlja vest — luč, ki jo je Bog človeku dal, da more

z njo razločiti dobro od slabega in, ukaz, da prvo dela in se drugega ogiblje. Isti zakon, ki mi ukazuje, da ne storim nič slabega, mi naroča tudi, da se ogibljem vsega tistega, kar bi me z neko notranjo nujo privedlo do slabega. To je v našem primeru slaba knjiga. Kdor bere takšno knjigo brez resne potrebe (npr. poklicna dolžnost), se prostovoljno in brez zadostnega razloga podaja v okuženo ozračje, v katerem bo njegovo duhovno zdravje trpelo škodo, morda zelo resno škodo.

Pogosto se zgodi, da vam pride v roke knjiga (revija, časopis itd.), ki je niste sami kupili (v tem primeru bi se morali namreč pred nakupom pozanimati, če ni morda slaba), pa tudi pisatelja ne poznate že od prej. Začnete jo brati. Če se vam že po nekaj straneh branja začne srce nekam čudno vznemirjati zaradi načel in nazorov, ki jih pisatelj zagovarja ali pa zaradi preveč prostih ali pa naravnost spolzkih opisovanj — potem vedite, da je ta nemir srca glas vesti. Ali boste mogli mirne vesti nadaljevati z branjem? Če vam branja ne naroča poklicna dolžnost, za katere vršenje boste od Boga prejeli milosti, boste knjigo odložili. V nasprotnem primeru ste začeli srkati vase strup, ki vam bo začel razjedati vaše duhovne sile in vas grozi končno docela uničiti.

Zdravo srce zardi

Knjiga, ki napada vero, se posmehuje npravni čistosti, skuša rušiti temelje urejenega družbenega življenja, brez potrebe ali celo z očitno zlo namero razkriva stvari, ki jih prirojena sramežljivost skriva — takšna knjiga je slaba. Če je vaša duša še npravno zdrava,

vam bo takšno branje nujno vznemirilo duha in srce, znak, da je treba knjigo odložiti. S pomočjo tega načela boste v večini primerov lahko razsodili, če je knjiga dobra ali slaba. Glas vesti je dosti glasen za srce, ki ga je voljno poslušati.

Kaj naj torej rečemo o vseh tistih, ki berejo vsevprek, kar jim pride v roke? Tudi knjige, ki so v opreki z najbolj osnovno naravno poštenostjo? Je to lahkomiselnost, brezbriznost, zla volja? Verjetno je vsakega nekaj. Lahkomiselnež in brezbriznež bere, ne da bi se vprašal, kaj pravi k temu vest. Zla volja pa naravnost išče slabo čtivo, ker le v takšnem najde zadoščenja svojim zlim nagnjenjem.

Kdo prenese strup?

Večkrat se sliši, zlasti iz ust mladih ljudi, češ meni nobena knjiga ne škoduje. Kdor to resno trdi, že s tem dokazuje, da je strup prodril že globoko v njegov duhovni organizem, ker že ne čuti več procesa postopnega zastrupljanja. Alarmske naprave so odpovedale. Takšnemu je težko pomagati, ker že skoro ne loči dobrega od slabega, vest se mu še komaj oglašja. Zdravi in resni ljudje mislijo in ravnaajo drugače. Balmes, največji španski filozof, ni nikdar bral nobene veri ali npravnosti nevarne knjige. Kadar je zaradi svojih poklicnih dolžnosti (bil je duhovnik) moral kakšno brati, je branje pogosto prekinil z molitvijo in z odstavki iz kakšne dobre knjige, da je s tem takorekoč sproti uničil vsak nezdrav vpliv slabe knjige. Nekaj podobnega se pripoveduje o našem Alešu Ušeničniku.

Kdor pravi, da brez škode lahko vse bere, naj se iskreno vpraša, če je po

takšnem branju njegova vera enako močna in živa kot prej, odporna moč njegove volje proti skušnjavam enako krepka, volja boriti se za dosego ideala enako vztrajna kot prej? Ali ni prav nasprotno res? Da je njegova krepost oslabela, da so se prikradli v dušo verski dvomi, da je bila npravna čistost skaljena! Nič čudnega! Vdihaval je zastrupljen zrak, prihajajoč iz temnega prepada, v katerega sam grozi pasti. Zasejal je smrt v svojega duha in svoje srce. In kar človek seje, to bo tudi žel. Kdor se hrani s slabim čtivom, zastruplja svoj duhovni organizem in si pripravlja morda počasno, a gotovo duhovno smrt.

P. Alojzij Kukovica, S.J.

„DEMOKRACIJA“ MED PAPEŽI

V človeški družbi je včasih vladalo plemstvo. Kdor ni bil plemič, ni mogel priti do nikake časti, nikakega položaja.

V Cerkvi je bila vedno „demokracija“. Še na papeškem sedežu je bilo mnogo mož, ki so se dvignili iz nižjih družabnih plasti. Sv. Peter je bil ribič. Hadrijan IV. je kot sirota prosjačil po londonskih ulicah. Usmilili so se ga in vzgojili neki menihi. Gregor VII. je bil sin mizarja. Benedikt XII. je bil prej pekovski vajenec. Sikst pa je bil prej pastir.

Kako različni so papeži v našem stoletju! Leon XIII. je bil „kneževski papež“ njegov naslednik sv. Pij X. pa sin zelo siromašnih staršev. Pij XII. je bil potome ene najuglednejših rimskih plemiških družin, njegov naslednik Janez XXIII. je bil sin revnih kmečkih staršev, Pavel VI. je iz uradniške družine, njegov oče je bil časnika.

Podrti viharnik

Med učiteljiščniki

V drugem polletju 1940 je drugoletnik Janez večkrat obiskal svoje sošolce v marijaniškem domu učiteljiščnikov. Vsako ugodno priložnost je znal uporabiti za kratek akcijski razgovor. Ta je vedno meril na apostolat med sošolci, največkrat v zvezi tiskovno propagando, v kateri je postajal naravnost strokovnjak.

V odmoru prijetnega pomladanskega popoldneva so se učiteljiščniki na marijaniškem dvorišču pripravljali za balinanje. Pravkar so medse sprejeli tudi svojega prefekta, ko se izza vogla kačele prismeje Janez. „Ali smem tudi jaz eno partijo?“ je hitro vprašal.

„Seveda! Kar pristopi. Na, balinec, Janez, pa bližajmo! Skupaj bomo tisti trije, ki bodo balincu najbolj približali,“ je razložil Janezu sošolec.

„Ena, dve, tri!...“ in vsa šestorica je istočasno vrgla krogle proti balincu. Janez je igral v trojki s prvoletnikom Furlanom in prefektom. V drugi trojki pa je bil eden mladeč in dva precej zagrizena nasprotnika KA.

„KA mora zmagati!“ je ves navdušen zašepetal Janez prefektu, kot da je tudi v tej igri šlo za Kristusa in proti njemu. Ves srečen je bil po dobljeni zmagi.

„Pa sem jih spet enkrat!“ je omenil pred odhodom svojemu sošolcu, Furla-

novemu Dragu — poznejšemu domobranskemu nadporočniku.

Na učiteljišču je doživljala tiste mesece razvijajoča se KA huda nasprotovanja. Janez je bil v teh časih, kot zakladnica navdušenja in apostolske vneme za vse tovariše mladce.

Na učiteljišniških mladčevskih sestankih v Ljudskem domu je skrbel pri vseh za dobro voljo. Saj si Janeza nihče ni mogel niti predstavljati brez njegovega značilnega nasmeha.

Ob trenutkih čustvenega nerazpoloženja pa se ga je lotilo ob neprestanih nasprotovanjih — kot večinoma vsakega človeka — malodušje. Doma je ob takih priložnostih malo slabše volje ponavljal: „Le zakaj ne bi mi katoličani lepo ubogali papeža in svojega škofa? Čemu ne bi delali enotno in disciplinirano, da bi Bog naš trud res lahko blagoslavljal. Ne razumem takih katoličanov, ki samo vpijejo kako katoliško živijo, pa Cerkve ne poslušajo.“ Potem je pripovedoval o vzgojiteljih in tovariših, ki jim je vsak literat kot Kocbek in lastna struja več kot Cerkev in škof.

Božja volja je pač taka, da vsaka dobra stvar raste in sadove rodi le po dolгих in mučnih nasprotovanjih in bojih, ki nas utrjujejo, poglobljajo in usposablajo za mnogo večje žrtve, ki nas v življenju še čakajo. Treba je za edinstvo med katoličani veliko moliti, žrtvovati, študirati in potrpežljivo čakati.

Na zadnjem sestanku učiteljišnikov KA, pred velikimi počitnicami, se je Janez v imenu vseh mladcev učiteljišnikov poslovil od gospoda prefekta. Dve leti jih je navduševal za vzore in delo v KA, sedaj je pa odhajal v Osijek k vojakom. Iz duše je v govorčuko: „Zdaj jemlješ slovo, a Bog ve kako...“ podal te-le misli:

„Kakor veli listje padajo mogočni hrasti, kakor trs se majejo velike jelke pred voljo Vsemogočnega. O, zakaj odhajajo ravno najboljši iz naših vrst?“

Večni! Obljubili smo Ti zvestobo. Ti terjaš od nas mladih značajev. Hočeš imeti cvet, ki ti ga tako težko damo.

Minevajo dnevi. Včerajšnji dan je minil za vedno, a današnji bo jutri utonil za vedno. Samo nekaj je, kar ne mine, kar ostane večno. To je zvesta ljubezen mladcev do svojega duhovnega voditelja.

Preživeli smo skupaj vesele in žalostne dni. Hodili smo na sestanke. Zbirali smo se okrog vas z veselimi srci in smehljajočimi obrazi, da verno poslušamo vaše nauke in vaša navodila.

Zapuščate nas, poslavljate se kot pastir od svojih ovčic, ki ste jih do sedaj tako skrbno pasli, Bog daj, da bi bili v novem stanu srečni, veseli in zadovoljni in pa — hraber vojak!

Bog daj, da bi se vrnili od vojakov z novim ognjem in navdušenjem med učiteljišnike mladce.

Bodite hraber vojak, ostanite vnet borec za Kristusa Kralja! Bog vas živi!“

Takoj po sklepu šolskega leta se je Janez udeležil vsakoletnega mladčevskega tedenskega tečaja v Križankah.

Ob vrsti praktičnih predavanj je poglobil svoje katoliško gledanje na razna življenjska vprašanja. Spoznal je pogubnost naukov modernizma in njegove vere in se znova prepričal o nevarnosti krščanskega socializma. Utrdil je svoje mišljenje o potrebi varčevanja, ki je gospodarska podlaga za zakon in družino.

Bistvo varčevanja je v tem, da si znam omejevati potrebe, da si znam

odreči. Kdor varčuje se premaguje, in kdor se večkrat premaga, ta prihaja vedno bolj do zavesti, da ima v sebi neko doslej nepoznano silo, da lahko reče: „Morem, če hočem!“ To je tista čudovita moč, moč volje. To je hrbtenica naše duše, to je opora našega značaja. Brez močne volje ni močnega značaja. Voljo je treba voditi. In ravno tisto premagovanje, ki ga zahteva varčnost, nudi veliko priložnost, da si krepmo voljo.

Na tečaju je dobil tudi jasne pojme o potrebi kritičnega gledanja na ljubavno leposlovje. To namreč varljivo in bežno slika ljubezensko razmerje preveč idealno in premalo realno, kar bralce vodi v življenju v razočaranje in pravne padce, ga napravi sanjavega in brez volje za delo, ker napolni njegovo domišljijo s slabimi predstavami.

Pravi katoliški nauk nas uči, da morata voditi pravo ljubezen razum in volja. Srce naj uboga! Zato je mladčevsko stališče jasno — abstenenca od literature brez umetniške vrednosti. Zmernost in kritičnost pri umetniško priznanih knjigah. Vedno pa, če te knjiga pohujšuje vrzi jo takoj od sebe!

Janez se je naučil ob tej priložnosti o olikanem fantovem značaju in razmerju do deklet in o potrebi velike pazljivosti v bližnjih odnosih.

Prezgodnjo znanje zaljublencem kvari domišljijo, živce, jemlje zbranost, slabi voljo, škoduje šolskemu poklicnemu uspehu, prinaša trpljenje, bolezen, slabi značaj, ki postaja sanjav.

Vsestransko bogatejši je odhajal Janez s tedenskega tečaja. Niti slutil najbrž ni, da bo moral v bližnji bodočnosti dobojevati boj, v katerem bo zmagal morda ravno zaradi svojih jasnih nazorov v odnosu do deklet.

Po tedenskem tečaju je Janez opravil pri lazaristih od 16. do 20. junija svoje duhovne vaje. Tako aktivnemu Janezovemu značaju je bil božji mir duhovnih vaj naravno zaželen. O teh si je zapisal nekaj misli:

„Mladčevskih duhovnih vaj s šolskimi niti ne morem primerjati,“ je zapisal. „Pri šolskih ne morem biti zbran, ker me pogosto moti s smehom ali gogovorjenjem sošolec. Ko pridem na cesto, me dobi tovariš in greva skupaj in se pogovarjava, o šoli, telovadbi, o vsem, samo na duhovne vaje ne morem misliti. Zelo mi je bilo všeč na mladčevskih duhovnih vajah, da ni nobeden mladeč motil molka in mislim, da ga tudi jaz nisem mogel.“

„Premislil sem svoje dosedanje življenje, napake, slabosti. Izdelal sem načrt, v čem se bom najprej popravil, kaj bom najbolj utrdil, da bom mogel potem tudi v tovariših utrditi in pokazati pravo pot...“

„Iz teh duhovnih vaj hočem odnesti vse dobre nauke, jih spolnjevati, da bom postal močan in trden v njih.“

Pred očmi bom imel vedno, da morem biti ravno jaz tisti pravični, zaradi katerega bo Bog prizanesel slovenskemu narodu.

Če je dvanaest apostolov pokristjanilo svet, ga moremo tudi mi, saj nas je več kot dvanajest. Hočem se truditi, da bom sklepe teh duhovnih vaj res izvrševal. Ne moram, ampak hočem jih izvrševati. Hočem povsod delati za Kristusa in iskati Njega, ne sebe.

Zaupam v Boga, ker vem, da delo, ki je namenjeno Njemu, tudi On spremlja. Pri vsem tem delu naj mi pomaga Kristus po Mariji!“ (20. 6. 1940).

(Se bo nadaljevalo)

Ivan Korošec

VZGAJAŠ SE SAM – NE DRUGI

Znani monakovski profesor dr. Jakob Hoffmann pripoveduje: „Ni še dolgo tega, ko pride k meni mlad mož. Ko ga natančneje pogledam, se zgrozim v dno duše. Spoznal sem namreč v njem svojega nekdanjega učenca, ki je pred kakimi petnajstimi leti absolvirал gimnazijo. Pred mano stoji v raztrgani obleki in ves zanemarjen. Sledovi greha in strasti so globoko začrtani v njegovem obrazu; bolezen, ki jo je rodilo razvratno življenje, je stopila predme v pošastni strahoti. S povešenimi očmi in s tresočim glasom me prosi miloščine. Vprašam ga, kako se je moglo zgoditi, da je kot sin uglednih staršev in akademik medicinec mogel zaiti tako daleč. S solzami v očeh mi je priznal, da je zašel v stranpota že v tisti nežni dobi, ko se začno v človeku najbujnejše razvijati vse duševne in telesne sile — to je v prvi mladeniški dobi. Težave lastnega srca in zapeljevanje malopridnih tovarišev so razlogi za njegovo veliko nesrečo. Nižje razrede gimnazije je dovršil z najboljšimi uspehi, nadalje pa se je z največjo težavo preril do

mature. Vdajal se je čimdalje bolj pijanosti in razuzdanosti. Tako je polagoma popolnoma izpodjedel svojo voljo in dospel do pomilovanja vrednega življenja. Od svojcev zavržen, se preživlja le s prosjačenjem ali pa da tu in tam opravi kako nizkotno delo za majhen denar, ki ga takoj zapije. Vsako upanje za zboljšanje je prepozno in zamujeno.

Pri tebi, moj mladi prijatelj, ni nič zamujeno, ni nič prepozno! Tvoje telo je zdravo in sveže — upam, da tudi tvoja duša. Toda ti živiš zdaj v letih, ki so usodna za slehernega človeka. Iz dečka se naglo razvijaš v fanta, iz deklice v mladenko — postajaš naglo odrasel človek. Sam čutiš, kako se je v nekaj letih spremenilo tvoje telo, tvoja duša, tvoja volja, tvoje čustvovanje, tvoje celotno mišljenje. Med hrumeanjem nevihte je postal v tebi nov človek — ti si odrasel. Resnica pa je: Kakršen si zdaj v teh zornih letih, tak boš ostal celo življenje. Zato pa je tvoje sedanje življenje izredno pomembno in odločilno za vso bodočnost.

**Zdaj je čas, da pričneš samega sebe
vzgajati**

Ko se začne pomladi pretakati sok po mladem drevescu, mu posveti vrtnar vso svojo nežno skrb. — V tebi klije zdaj sočna pomlad življenja. Ali potrebuješ ti morda manj pozornosti in gojitve kot mlado drevo? Samo na eno dejstvo naj te opozorim: čim bolj napreduješ v starosti, tem bolj postaja tvoja vzgoja — samovzgoja, to se pravi, da te ne vzgajajo drugi, ampak se vzgajaš sam. Starši in vzgojitelji ti morejo dati le osnovne pojme, navodila in svarila po katerih naj bi se ravnal — ti sam pa si tisti, ki na podlagi teh modrih naukov samega sebe vzgajaš.

Pri naporu za lastno vzgojo imej pred seboj najvišji smoter: utrditev volje. Tvoja volja pa je odvisna od posameznih delov, ki sestavljajo tvojo naravo, od njihovih nagnjenj in zmognosti. Predvsem pazi na svojo telesno stran. Saj dobro veš, kakšne poslednosti ima telo v dobi najbujnejšega razvoja. Ni čudno, če je organizem zaradi tega vrenja in nemira utrujen, ni čudno, če mnogokrat oslabi. Vse to pa je velika ovira za okrepitev volje. Če hočeš resno vzgojiti svojo voljo, je treba začeti kar tu. Karkoli storiš za telesno zdravje, na tem ima tudi volja svoj delež. Vsako zanemarjanje telesa nega zdravja vpliva zelo slabo na voljo. Nemogoče pa je, da bi se volja utrdila v telesu, oslavljenem po alkoholu in nečistovanju. Taka volja leži na tleh ranjena in utrujena do smrti, podobna onemu Judu, ki nam o njem pripoveduje evangelij, da je padel na poti iz Jeruzalema v Jeriho med razbojnike.

Potruđi se, dragi moj, da bo tvoje

telo zdravo! Za ohranitev zdravja naj ti omenim le eno mogočno sredstvo, ki ima obenem najblagodejše posledice za utrditev volje — to je gimnastika. Telesne vaje, telovadba in ročno delo dajo človeku neko trdnost, vztrajnost in moč, da ne odstopi lahkomisljeno od zaželenega cilja. — Pri skrbi za telesno zdravje misli na vzgojo volje — in tako boš položil v gimnastiko in šport nekaj plemenitega in vzvišenega.

Važnost duševnih sil pri vzgoji volje

Za okrepitev volje pa morajo delati prav pridno tudi duševne sile. Urediti moraš svoje čute in svojo fantazijo. Ustvariti je treba lastno mišljenje in samostojno sodbo. Ne dovoli, da bi imeli vpliv na tvoje prepričanje tovariši in drugi ljudje, ki se ti prilizujejo. Vodi naj te po veri razsvetljena vest! — Velika ovira pri vzgoji volje je samoljubje. Tvoje mnenje o samem sebi je v važnih točkah napačno. Namenoma tiščiš ušesa pred vsemi, ki ti hočejo dobro — češ da te ne razumejo in da ti ne privoščijo mladosti. Do sebe imaš pogosto preveliko zaupanje, pa se zgodi, da se tvoje navdušenje nenadoma zruši, spremeni v globoko pobitost in obup. — Najstrašnejši sovražnik pri razvoju volje pa so nizkotna čutila, ker si osvojijo mladostno hotenje in mišljenje. Kakor šakali se zaženejo na šibko voljo, ki se hitro zlomi in vda.

Sredstva, ki sem ti jih do zdaj naštel, ti nudijo le naravno pomoč, ki pa je vendar še dovolj velika, da ustvari v človeku zanesljivo voljo in močan značaj. Te vrste ljudi, ki so na tak način postali značajni, je mnogo na svetu. Zato pa te sredstev nikar ne omalovažuj! Pomni pa dobro: Najboljšo in najvišjo moč dobi naša volja po kr-

ščanski religiji. Volja mora namreč jasno in brez dvomov spoznati namen, za katerim stremi, sicer je nevarno, da bo v najtežavnejših primerih malodušna. Sveta vera pa kaže ta namen, ki je uresničenje ljubezni do Boga in do bližnjega. Volja mora dalje videti neizprosno dolžnost, ki ji jo kaže vera s svojimi zapovedmi. Volja potrebuje privlačnih sil — idealov, ki nam jih Kristusova vera nudi v največji meri.

Z vsem tem daje krščanstvo tvoji volji moč in stanovitnost, obenem pa

tudi luč in razsvetljenje od zgoraj. Sveti Duh vpliva na tvojo voljo, jo krepi in vzgaja. Pomisli na vse to — in razumeš boš, zakaj so bili svetniki tako značajni, zakaj so imeli tako močno neupogljivo voljo. Pridobili so si z njo ugled celo pri surovih in brezbožnih ljudeh. V moderni dobi se mnogo govori o značaju — toda kako redki so! Govori se o močni volji — pa tudi te ni. Vzrok je pač ta, ker ljudje vse premalo upoštevajo najzanesljivejšo pomoč pri vzgoji volje: vero in življenje po veri.

X. Y.

ČUDNA POT KARDINALA GILROY-A

Ni mislil na duhovništvo, ampak na sveten poklic. Ni slutil, da ga Bog po ovinku vodi k sebi. Postal je poštar-telegrafist. S poklicem je bil zelo zadovoljen. Izbruhnila je prva svetovna vojna. Ladje za prevoz vojaštva so potrebovale osebja za zvezo. Prostovoljno se je javil kot telegrafist na ladji. Potovanje na morju ga je navdušilo. 25. aprila 1915. leta se je začel zavezniški napad na morsko ožino pri Galipoliju. Gilroy je z ladje opazoval divjanje bitke, eksplozije granat, regljanje strojníc, vmes pa gledal uboge človeške postave... Prišlo mu je do zavesti, kako malo more človek odločiti o svoji usodi. Desettisoči tamle na bregu si prizadevajo z vsemi tehničnimi dosežki, da bi uničili druge desettisoče, ki jim niso nikdar nič hudega storili, ki jih sploh ne poznajo... Ker more vsak od nas priti v podoben položaj, je brez dvoma edino razumno poskrbeti za večno zveščanje duše, pa naj se na zemlji dogodi karkoli.

Vrnil se je v Avstralijo v poštno službo. Toda resne misli so delovale še naprej. Vsaj tedensko je hodil k spovedi in skoraj dnevno k sv. obhajilu. Dokler ga ni neke sobote njegov stalni spovednik vprašal: „Ste že kdaj mislili, da bi postali duhovnik?“

Presenetilo ga je. Po kratkem premoru je odgovoril: „Da, toda ko sem premislil, sem te misli odgnal iz glave.“ — „Čemu?“ — „Ker se čutim popolnoma nesposobnega in nevrednega.“ — „Nihče ni vreden in vendar Bog kliče ljudi v to službo. A kar se tiče sposobnosti, se jih da pridobiti z dolgoletno izobrazbo v semenišču.“

Spovednik je povabil mladega moža, naj zadevo preudari in če najde za vredno, naj se pri njem zgласi v župnišču. Ni bilo treba dolgo čakati. Nič na svetu ga ni tako vleklo, kot da bi smel posvetiti življenje Bogu, samo če sme. Postal je duhovnik, nadškof, kardinal. A tistega spovednika se še danes hvaležno spominja kot največjega dobrotnika svojega življenja.

Kako skrivnostno bitje je človek! Sredi neskončno velikih in neskončno majhnih stvari je človek, svet čudes in kup ugank.

Vse v meni je čudež in skrivnost:

to srce, ki bije, ne da bi ga jaz pognal, skriti služabnik, ki dela dan in noč, čudoviti mehanik, ki sedemdesetkrat na minuto, stotisočkrat na dan pošlje kri v zadnje kotičke telesa;

ta pljuča, ki sprejmejo kri obubožano, jo očistijo strupov in ji dajo istočasno v zameno kisik iz zraka;

kri sama, ki teče po vsem telesu, hrani, popravlja in obnavlja vsako celico, pri srcu, pri pljučih, pri kosteh, pri živcih, pri žilah samih. Urez v nogi, rana na ušesu, tvor na sluznicah v ustih, prerezana žila, zlomljena kost, pa že prinese kri, ne da bi moral jaz kaj vmes poseči, vse potrebno za natančno popravo škode;

želodec, ki kemično spreminja — ne da bi sam sebe prebavil — najrazličnejšo hrano: kruh, korenje, mleko, sol, zmrznjeno smetano in jo naredi prikladno, da iz nje nastaja meso, kosti, zobje, lasje. Katera tovarna je zmožna teh presnavljanj?

Kako čudovita organizacija! Pa tudi, kakšna skrivnost v naših udih, v naših prstih, v naših očeh!

Ali ni čudno, da znanstvenik 20. stoletja, doktor Carrel, spravi medicinsko znanost svojega časa v knjigo z naslovom: Človek — neznanka?

Tako mora znanost po stoletjih raziskavanj končati v skrivnosti tako na tem področju kot na drugih.

„Med podobo, ki nam jo more znanost dati o človeku, in resničnim stanjem človeka je ista zablada kot razlika med skrbno narisanim načrtom nekega mesteca in intimnim življenjem njegovih prebivavcev“ (Lecomte du Noüy).

Dodajmo še, da je človek skrivnost ne le po svojem telesu, ampak tudi in mnogo bolj po svoji duši. K temu se bomo kasneje vrnili...

Povedano zadošča za to, da občudujemo stvarstvo, smo pripravljeni, da tudi od drugih sprejemamo poglede na svet.

Res, ne preostane nam drugega, kot da na sceno sveta postavimo, razen človeka še drugo osebo, Boga.

Glavne smernice liturgične obnove

Tretji odstavek o načelih, ki naj vodijo obnovo liturgije, da bo mogla izpolniti svojo nalogo in roditi sadove, je naravno najobširnejši del prvega poglavja liturgične konstitucije. (Členi 21 — 40.) Najprej navaja nekaj splošnih pravil te obnove, nato tista, ki izhajajo iz hierarhičnega in občestvenega značaja liturgije. Za njimi tista, ki izhajajo iz poučnega in pastoralnega značaja bogoslužja. Končno je posebna skupina posvečena pravilom o prilagoditvi značaju in izročilom različnih narodov.

Sveta mati Cerkev hoče izvesti splošno obnovo liturgije tako, da bo res mogla služiti pravi pobožnosti. Liturgija ima namreč dva dela: del, ki je božjega izvora, je nespremenljiv, drugi del pa je človeško delo, ki tekom časa zaradi okorelosti more povzročati škodo. Obnova je usmerjena ravno na ta človeški element v liturgiji. Hoče jo očistiti vsega, kar ne odgovarja popolnoma najglobljemu smislu liturgije in tako omogočiti večjo jasnost obredov in večjo možnost popolnega dožemanja in občestvenega sodelovanja krščanskega ljudstva. Zaveda pa se, da popolne jasnosti

ni mogoče doseči, ker liturgija kot obredno dejanje nujno vsebuje neko stopnjo skrivnostnosti. (Prim. Liturgia reformada. Colección concilio ecuménico II Vaticano, T. 3, str. 56.)

a) Splošna pravila (čl. 22—25)

Kdo sme spremeniti človeški del v liturgiji? Po kan. 1257 ZCP je za to pristojen edinole apostolski sedež. Konstitucija pa pritegne k temu sodelovanje škofov. Ti morejo sedaj odločati o mnogih zadevah. Posebno škofijske nacionalne konference imajo odslej na tem področju veliko oblast. (čl. 22, 2.)

Obnova noče biti neko neurejeno novotarstvo, ampak morajo biti vse spremembe temeljito pripravljene. Liturgija je živa stvar, noben živ organizem se pa ne razvija v skokih. Zato morajo spremembe izhajati organsko, upoštevaje vso zdravo tradicijo. To velja tako za Cerkev v celoti, kakor tudi za posamezne škofije in župnije. Obnova ne sme biti nikaka revolucija, ampak razvoj v popolnost. (Prim. o. c. str. 60.)

Izredno velik pomen pri tej obnovi

polaga konstitucija na sv. pismo. Iz njega so vzeta berila, ki jih duhovnik potem razlaga; so vzeti psalmi, ki se pri liturgiji pojejo. Zato je neobhodno potrebno poglobiti poznanje sv. pisma in poživiti ljubezen do njega. Slabo poznanje sv. pisma med našim ljudstvom je eden glavnih razlogov, da liturgija ni obogatila naše ljudske pobožnosti, kljub temu da se nam zakramenti že od l. 1934 delijo v slovenščini. (Prim. M. Smolik: Pripombe k liturgični konstituciji, str. 15.)

Za dosego liturgične obnove je potrebna tudi revizija liturgičnih knjig. Da bo ta res rodila pastoralno in misijsko korist, so pritegnjeni k temu delu škofje raznih delov sveta in številni strokovnjaki v liturgičnih zadevah.

b) Pravila, ki izhajajo iz hierarhičnega in občestvenega značaja liturgije (čl. 26 — 32.)

Koncil se ne ustavlja samo pri splošnih smernicah liturgične obnove, ampak tudi navaja k praktičnemu delu te obnove. Liturgična dejanja niso privatna pobožnost, ampak javno bogoslužje cele Cerkve, božjega ljudstva skupno s hierarhijo, vernikov s škofi in duhovniki. Liturgija mora biti vidno in živo znamenje edinosti vseh, ki izpovedujejo isto vero in se hranijo z istim kruhom. (Prim. o. c. str. 66.) Zato je vedno, kadar obredi po svoji naravi zahtevajo občestveno obhajanje, to aktivno občestveno sodelovanje ljudstva veliko več vredno, kot njihovo zasebno, pa čeprav je morda zelo zbrano in pobožno. To velja predvsem za mašo. Res pa je tudi, da vsi liturgični obredi ne zahtevajo občestvenega sodelovanja.

Pri vsem tem pa naj vsak v liturgiji vrši tisti del, in samo tisti del, ki mu pritiče. Doslej je misal npr. poznal samo mašnika, kar so delali drugi, ni upošteval. Tako je mašnik tudi pri slovesni maši moral brati vse, kar sta npr. pela diakon in subdiakon, ali so peli peveci. O ljudstvu sploh ni bilo govora. V novi obliki pa vidimo, da, kar npr. bere bravec ali diakon, mašnik le posluša, in tudi ljudstvo ima svoj lastni del, ki le njemu pripada, npr. prošnja za vse potrebe pred darovanjem. Vsak pa naj svoj del opravlja čim lepše. Zato je seveda potrebna priprava in popolna zbranstvo vse cerkvene občine. Pa še za-vest, da vsi pripadamo božjemu ljudstvu.

Posamezne vrste sodelovanja vernikov pri liturgiji je treba ljudem z vztrajnim prigovarjanjem in utemeljevanjem privzgojiti. Posebno čaka še veliko dela, da bodo naši ljudje znali sodelovati tudi s petjem psalmov in antifon, ker je naša ljudska cerkvena pesem nekako zamorila smisel za to vrsto petja.

Konstitucija poudarja tudi važnost in potrebo miru in tihe zbrčnosti med liturgičnimi obredi. Velika nevarnost uniformiranosti je namreč, da ljudje in duhovniki pozabijo med liturgijo na Boga, ki je kljub naši dejavnosti glavni akter v liturgiji. Isto more povzročati tudi neprekinjeno petje med celotno daritvijo. (Prim. Smolik o c. str. 18.)

Ker je aktivno sodelovanje ljudstva v liturgiji obvezno, je naravno, da se morajo ozirati na to tisti, ki imajo na skrbi revizijo liturgičnih knjig.

Konstitucija hoče končno pomesti z razvado delati razliko med verniki zaradi njihovega socialnega položaja, z izjemo zastopnikov cerkvene in držav-

ne oblasti. Za vse vernike naj se dele zakramenti v enaki obliki in z enakimi ornamentami. Odpravlja torej vse tako imenovane kategorije pri porokah in pogrebnih obredih, ki so bile doslej v raznih krajih v navadi.

c) Navodila, ki izhajajo iz poučnega in pastoralnega značaja bogoslužja (čl. 33 — 36.)

Čeprav je sveto bogoslužje prvenstveno češčenje vsemogočnega Boga, ima tudi velike pedagoške vrednote za ljudstvo, ki pa so bile doslej prav zaradi nerazumljivega jezika močno okrnjene. Poleg tega pa še razni obredi, ki so ob svojem nastanku bili ljudstvu razumljivi, zaradi spremenjenih okoliščin današnjemu človeku prav malo pomagajo do intimnega stika z Bogom. Večkrat ga naravnost ovirajo, npr. pri slovesnih škofovih mašah. Da bo moglo bogoslužje tudi današnjega človeka voditi k Bogu, so potrebne spremembe raznih ostarelih navad, ki današnjemu človeku že nič ne povedo. Iz obredov bo morala odsevati neka prefinjena preprostost, krotkost in jasnost. Morajo biti prilagojeni sodobnemu človeku tako, da jih bo mogel razumeti brez dolgih razlag. K temu naj pomaga več svetopisemskih beril pri posameznih obredih. Ta pa naj bodo izbrana tako, da bodo z obredi čim bolj v skladu. Več liturgičnih govorov; pa ne samo pri mašni pridigi, ampak tudi med obredi samimi, že vključenih v obrede delitev zakramentov.

Zelo se priporočajo večerne priprave na večje praznike s takoimenovanimi „svetimi opravili božje besede“, ki v krajih, kjer so že vpeljane, rodijo prav lepe uspehe. Te nove vigilijske prav bi bile

nekakšni vmesni členi med liturgijo in „pobožnimi vajami“.

Po dolgih borbah je s to konstitucijo premagan pomislek tridentinskega koncila glede rabe domačega jezika v bogoslužju, ko poudarja, da mora biti raba domačega jezika pri vseh bogoslužnih obredih zelo koristna. Določa, da ima kljub splošnemu dovoljenju za uporabo domačega jezika v nekaterih primerih vselej pokrajinska cerkvena oblast (s potrditvijo apostolskega sedeža) pravico določati, v koliki meri in na kakšen način se uporabi domači jezik. Prevod odobri pokrajinska cerkvena oblast, akte o uvedbi potrdi apostolski sedež.

č) Pravila o prilagoditvi značaju in izročilom različnih narodov (čl. 37—40)

Za pojmovanje latinskih katoličanov, ki smo bili navajeni videti v enotnosti obreda nek simbol edinosti v Cerkvi, je nekaj nenavadnega ugotovitev, da Cerkev nima namena uvesti stroge uniformiranosti, ampak dopušča v liturgiji različnost obredov v kolikor ne zadevajo enotnosti verovanja in splošnega blagra celotne Cerkve. Vendar to v Cerkvi ni nekaj novega, ampak je tudi v latinski Cerkvi imelo veljavo do karolinške dobe. Že papež Janez XXIII. se je v svoji prvi okrožnici „Ad Petri cathedram“ (1959) pridružil tisti razlagi enotnosti in edinosti v Cerkvi, ki noče uniformiranost, ampak znak živega bitja, ki ga sestavljajo razni udje, razne sestavine. Ista daritev in istih sedmero zakramentov nikakor ne brani, da ne bi v katoliški Cerkvi imeli in uporabljali različne obrede. Saj Cerkev po njih toliko lepše blesti in je videti res kot hči najvišjega Kralja, oblečena v najrazličnejša oblačila. Konstitu-

cija je sedaj to uzakonila, da daje različnim narodom možnost svojega lastnega izraza v bogočastju.

Seveda ni namen zakonodajavca, da bi te spremembe vse obrnile na glavo. Pri reformah ni dovolj, če smatramo za nedotakljive samo bistvene formule in obrede, ampak mora vsaka reforma organsko rasti iz že danih oblik. Mišljeno je seveda predvsem na misijonske pokrajine, pa ne samo nanje. Zato bo mogoče doseči dobro utemeljene spremembe povsod, kjer bodo pokrajinske škofovske konference to za koristno spoznale in pogumno skušale izvesti.

d) Gojitev liturgičnega življenja v škofiji in župniji (čl. 41—42)

Izvedbo reform izroča Cerkev v roke dušnim pastirjem s škofom na čelu, ker je on dušni pastir vse škofije. Glavni je torej krajevni škof, zakaj še vedno veljajo besede sv. Ignacija Antiohijskega „kjer nastopa škof, tam bode ljudstvo, kakor je tam katoliška Cerkev, kjer je Jezus Kristus“. Župnija ni v polnem pomenu samostojna, najvišje občestvo, ampak ima svojo polno vrednost le kot krajevna podružnica škofovega občestva. Pravi smisel in zagotovilo božjega blagoslova ima župnija samo, kolikor se župnik in ostali duhovniki ter verniki zavedajo svoje neposredne zveze s škofom, glavnim pastirjem celotne črede. (Prim. Smolik o. c. str. 22.)

Za uspešnost vsega dela pri obnovi liturgije pa naj se ustanove posebne škofijske in medškofijske liturgične komisije, v katere se vključijo izvedenci v liturgiji, glasbi, cerkveni umetnosti in pastoralnih zadevah, kleriki in tudi laiki.

Boris Koman

Nekaj vprašanj

Neki milanski dnevnih je objavil pred kratkim nekaj vprašanj italijanskim komunističnim voditeljem. Naj bodo tu v vednost tudi naši javnosti.

Vprašanja, katera postavljamo komunistom s peterokrako zvezdo, so sledeča:

1. Zakaj je komunistična „sedanjost“ vedno pravilna, „preteklost“ pa vedno zgrešena?

2. Kako to, da imate za živečega svojega diktatorja vedno samo slavospeve, po njegovi smrti pa mu sprevržete zemeljske ostanke, da nima miru niti v grobu?

3. Zakaj vi, komunisti, ne nastopate takoj, dokler je še čas, da spremenite, izboljšate in popravite?

4. Ali je mogoče, da je Stalin vse pogrešil, isto tako Beria, Molotov Malenkov in Hruščov ter drugi. Brežnev ne pogreši nikoli?

5. Ko je bilo naznanjeno v Moskvi, da bo eksplodirala 50-megatomska bomba (seveda v „miroljubne namene“), zakaj so se tedaj vsi smejali in ploskali in ni bilo nikogar, niti enega, ki bi rekel: oprosti, tovariš, jaz nisem za to?

Zaključek. Ali komunisti ne razumejo, kaj je prav in kaj zgrešeno, kar pomeni, da niso brihtni ljudje, zato ni priporočljivo, da bi se dali v njih roke, da bi nas vodili in vladali. Ali pa razumejo, da so nekatere stvari zgrešene, in vendar jih odobrijo, jim ploskajo, kar pomeni, da so kriminalci. Ali pa se zavedajo, da bi ne smeli sprejeti nekaterih sklepov, je pa nemogoče se zoperstaviti, zato ker ima „on“ vso oblast v rokah in vsakega nasprotnika...; torej so kirmavci in bojazljivci, strahopetci.

Pridem v Schleedorf, a g. Babnika ni doma. Odločim se, da ga bom čakal. Poslušam radio iz Ljubljane: oddajajo dunajske melodije. V prenovljenem župnišču, toplo zakurjenem, ob skladosnicah knjig in ob pogledu na belo pokrajino, zunaj je prav prijetno.

18. februarja

Danes bo menda gospod prišel s Korškega, kamor se je peljal po opravkih. Ure postajajo dolge, čakanje začinja dolgočasiti. Ob misli na pot, ki me še čaka, se mi zdi škoda dragocenega časa, na drugi strani bi pa zelo rad prišel skupaj z gospodom zaradi nekih knjig.

Tudi pod večer ni gospoda še nazaj. Napišem mu pismo. Jutri zjutraj odidem naprej.

19. februarja

Navsezgodaj se z gospodom dobiva. Ponoči se je vrnil z rajže. Danes bi moral v šolo poučevati verouk, pa uredi tako, da bova dopoldne lahko poklepetala o stvareh, za katere se oba zanimava. Pripoveduje mi o škofu Rožmanu, o prvih uporih proti komunistični revoluciji pred dvajsetimi leti doma, o zabreški planini, kjer so imeli bogoslovci svojo kočjo.

Po kosilu me odpelje v sosednji kraj na kolodvor. Posloviva se, kot da sva se poznala že dolgo, čeprav sva bila to pot prvič skupaj. Isto zanimanje neverjetno hitro zbliža in združi ljudi.

Lokalni vlak me spet pelje v Salzburg, tam pa takoj presedem na vlak za v Innsbruck, ker še danes bi rad

prišel, če bo le mogoče, v Briksen, na južno Tirolsko. Pokrajina, po kateri se vozimo, je očarljiva. Ozke doline, obdane od gorskih velikanov, reka, zamrzla jezera, smučarji in jasno zimsko nebo. Vozimo proti jugu, dosti blizu Berchtesgadenu, čeprav na avstrijski strani, potem pa proti zahodu. Med nami in Lienzom se dvigata naša stara zranca izpred let, Grossglockner in Gross Venediger. Iz Salzburškega prestopimo na Tirolsko.

Pred nekaj dnevi se je končalo v Innsbrucku mednarodno smučarski tekmovanje in še danes je mogoče najti njega sledi. Na kolodvoru je na posebnih mizi, pokriti s steklom, izdelan v mavcu načrt mesta z okoliškimi hribi. Naznačene so poti tekmovanja in tu je mogoče opaziti, razkošje narave, ki je nudila za vsako smučarsko panogo posebne terene, vsakega najbolj v skladu s tisto disciplino.

Grem po mestecu. Pri Innu, ki teče skozi mesto, se hiše razmaknejo in pogled na zasnežene gore je nekaj edinstvenega. Čeprav je Salzburg s svojimi oblikami gora bolj poln lepote, je Innsbruck s svojo gorsko steno bolj veličasten. Bližina tako visokih gora delo vtis, kot da so postavili tam visoko kuliso. Ob natančnem opazovanju je mogoče odkriti na prost pogled smučarske kočje. Človek bi gledal in gledal in se ne nagledal tega veličastnega razkošja narave, prislonjenega ob tirolsko mesto.

S pošte telefoniram v briksensko semenišče: rektor semenišča, bivši žup-

nik v Weienthalu, je bil v času bivanja našega semenišča v Brixenu eden naših največjih dobrotnikov. Že prej mi je dal dovoljenje za bivanje v semenišču, sedaj mi ustno ponovi isto.

Že v trdi temi se peljem proti jugu, preko Brennerja. Na meji pregledujejo dokumente. Pokrajine v temi ni mogoče videti. Sicer pa razdalja 80 kilometrov res ni bogve kaj velika.

V Briksnu je na prvi pogled in na večer točno tako, kot je bilo pred dvajsetimi leti. Semeniško pročelje, prenovljeno in močno razsvetljeno je res lepo.

20. februarja

Mašujem v stolnici. V zakristiji srečujem kanonike in druge duhovnike, znane na videz iz časov našega semenišča v tem mestu. Potem se dobim z rektorjem semenišča. Grem po Briksnu. Stolnica in župna cerkev, druga ob drugi, kot nekdanj. Trgovine z arkadami, stojnice, križni hodnik ob stolnici, vse stisnjeno, majhno, prav kakor včasih. Po ozki cesti korači dolg Tirolec, v rjavi močni obleki, s praznim nahrbtnikom preko ene rame. Bog ve, s katerega hriba je prišel v mesto nakupovat. Toda koraka po cesti, kot da bi prišel najmanj v vele mesto.

Nikjer na poti nisem imel tako občutka, da se ni nič spremenilo, kot tukaj. Ko govorim z ljudmi, imam isti vtis. Po svoje so ti ljudje srečni. K njim ni prišel komunizem, da bi jih odrešil od prejšnjih socialnih struktur, od družinskega miru in svobodnega mišljenja, kot se je to zgodilo pri nas.

Obiskati moram v Weienthalu družino, h kateri sem v tistih časih hodil na počitnice. Eno uro pešačim po plunori s kolodvora v Vintlu do Weienthala. Tudi tu je vse, kot je bilo. Šele pri

družini čutim spremembo: otroci so zrasli, da jih več ne prepoznaš, in ona dva sta se postarala. Tu je res čas pustil sled.

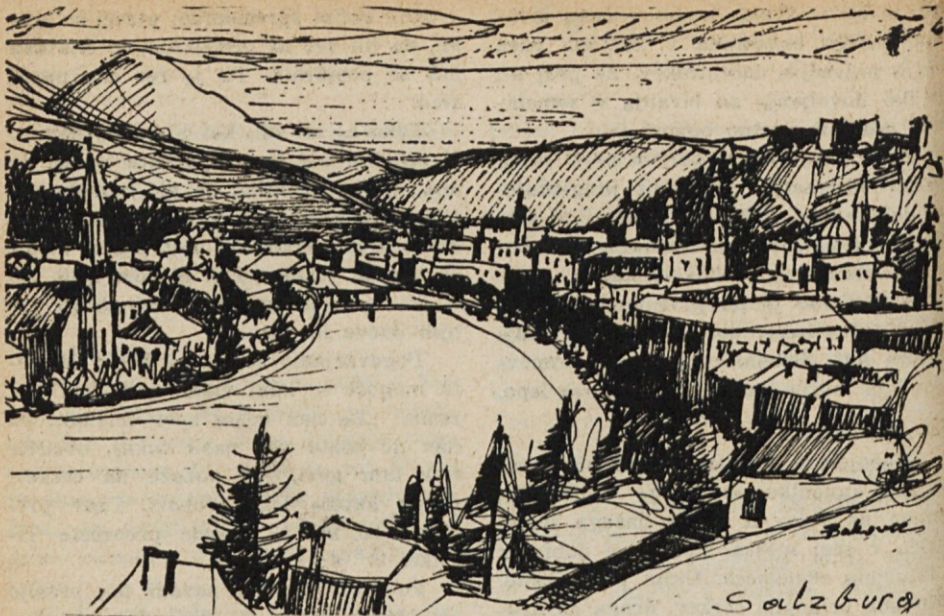
Tako se mi zdi, kot bi prišel domov. V začetku me ne prepoznata ne on ne ona, ko pa le silim, da me morata poznati, povesta prav z bojaznijo: „Vielleicht Herr Franz?!“ Kot prava Tirolca kar ne vesta, s čim bi postregla. Ko bi bilo po njunem, bi moral ostati pri njih dneve in dneve.

Pogovarjamo se, da se bomo čez leta mogoče še kdaj videli, pa pravi ona resno: „Če nas boste spet obiskali, pa nas ne boste več našli tukaj, obiščite nas tam gori,“ in pokaže na cerkev, okrog katere leže grobovi. Prav pretresle so me te besede preproste Tirolke.

Po stari tirolski navadi me prosijo za blagoslov in mi dajo še za seboj brašno. Spet hitim po mokri poti, ki vijugasto teče po dolini, med dvema pobožjema, polnima smrek, proti kolodvoru. Premišljam o dobroti teh iskrenih tirolskih ljudi.

Zvečer se v semenišču pogovarjava z rektorjem, Oswaldom Salcherjem. Zanima se za vse znane slovenske duhovnike in neprisiljeno in nehote kaže, kako rad jih ima. Ko se je ljubljansko semenišče v begunstvu poleti 1946 preselilo iz Praglie v Briksen, je prav on začel nabirati pri ljudeh podporo za bogoslovce. Za božič so Tirolci vsakemu bogoslovcu prinesli darilo. Salcher je tedaj tudi kot župnik pripravil bogoslovcem pri družinah v svoji fari prostor za počitnice. Po njegovem zgledu so potem tudi drugi župniki po svojih farah storili isto.

Vprašam ga, če si kdaj zaželi, da ne bi bil več ravnatelj semenišča, pa

mi pove, da že vseh deset let vsak dan. Je res preprost, skromen, odličen duhovnik.

21. februarja

Ogledam si še enkrat obnovljeno semenišče. Občudujem, kako so predelali poslopje in ga olepšali. Prostori so sedaj moderni in, ko si v poslopju, imaš vtis, da je to pravkar zgrajena stavba.

Opoldne se poslovim iz Briksna. Po začetnih načrtih bi se sedaj vrnil v Barcelono, od tam bi pa šel še na obisk v Fatimo. Pa sem med potjo načrte spremenil. G. Kavalari v severni Franciji me je namreč povabil na izlet v Lisieux, Saint Michel in Chartres. Ker mi nekaj dni še ostane in take priložnosti v življenju najbrž ne bom več imel, sem se odločil za to pot.

Iz Briksna jo mahnem spet v Innsbruck, od tam pa ob šestih popoldne v Pariz, kamor bom prišel jutri zjutraj ob sedmih.

V Innsbrucku je vlak precej poln. Najdem majhen oddelek, oziroma pol oddelka, za tri potnike. Pridružita se mi mlajši mož in žena s celo skladovnico kovčkov. Uboga moja aktovka, ki me spremlja ves čas po Evropi, se mora stisniti še bolj k steni, da bo prostora za njuno prtljago. Počasi začnemo pogovor. Povesta, da ju pošilja romunska vlada na trgovske razgovore v Zürich. Potujeta z diplomatskim potnim listom. Takoj mi je jasno, da morajo biti kovčki nabiti s komunistično propagando. Ker sta diplomata, jima jih ne smejo odpirati. V sumu me potrdi še to, da ju pride starejši možki

vprašat po prekoračenju švicarske meje, če gre vse dobro.

Z možem govoriva o veri in komunizmu. On zagovarja svoje, jaz svoje. Med drugim ga vprašam, kaj bo storil, če se bo po smrti znašel s stvarnostmi, ki jih krščanstvo oznanja. „Ničesar nimam na vesti,“ nekoliko v skrbeh odgovori.

Ob slovesu v Zürichu mi podari steklenico romunskega vina. Mislim, da največ zato, ker je srečno pripeljal prtljago v švico.

22. februarja

Spet sem v Parizu. A sedaj se že toliko spoznam, da vem, kam se obrniti.

Dan preživim v družbi g. Lavriča in urejajočo stvari za novo pot proti severu Francije.

23. februarja

Obiščem nekaj znancev v Parizu.

Potem se odpravim na sever, v Lens.

G. Kavalar me pričaka na kolodvoru. Pri njem doma narediva načrt za pot.

24. februarja

Po maši v rudarski cerkvi v Liévinu se odpraviva na pot. Danes mora va priti do Lisieuxa, a si misliva med potjo ogledati nekatere zanimivosti. Vreme je deževno.

Ustaviva se že nekaj kilometrov proč od Liévina, v Vimyju. Tam je zgrajeno kanadsko vojaško pokopališče iz prve svetovne vojne. V teh krajih je padlo 250.000 Kanadčanov. Čudovit visok spomenik iz marmorja z otoka Visa, menda največji na svetu, stoji tam. Prostor je ograjen in je kanadsko državno ozemlje. Kipi žalujočih so ogromni in z neverjetno globokim izrazom žalosti.

Tam blizu si ogledujeva kraje, kjer je tekla fronta v prvi svetovni vojni. Niti 30 metrov ni med rovi nasprotnih si taborov. Še danes leži tam strjen cement v obliki vreč: vreče so seveda že sprhnele. Štiri leta so to fronto držali, le za sveto noč so prenehali streljanje in so si voščili srečo. Še sedaj nabirajo okoliški kmetje po tem ozemlju staro železo, ostanke granat in z njim bogaté. Ozemlje je vse preorano od granat.

Potujeva proti jugu skozi Arras v Amiens. To mesto ima največjo francosko gotsko katedralo, dolgo 143 metrov. Videti je, da so jo hoteli Angleži v drugi svetovni vojni z bombami podreti, pa jim ni uspelo. Vsa poslopja okrog nje so podrli.

V stolnici so štiri zanimivosti: kip učečega Kristusa ali, kot ga imenujejo, „lep Bog z Amiensa“, prelepa skulptura iz 13. stoletja; „zlata Marija“, pozlačen Marijin kip; „kakajoci angelček“, iz kamna izklesana podoba angelčka, ki joče nad grobom kanonika tako prepričljivo, da ima človek vtis resničnega joka; nad tri tisoč naturalističnih in humorističnih figur, izklesanih iz lesa na klečalnikih v prezbiteriju, 2bogastvo fantazije in rezanja.

Pot naju vodi naprej proti jugu v Beauvais. Tu imajo najvišjo gotsko katedralo na svetu. Je pa dograjena le prečna ladja. Tudi to so hoteli Angleži bombardirati. Po stenah vise preproge, gobelini ogromne vrednosti. Posebnost te cerkve je tudi, da ima eno največjih ur na svetu. Ura stoji v cerkvi, ima obliko velike steklene omare in ima 52 urnih plošč, na katerih vsaki kaže ta kazalca najrazličnejše podatke. Ura vsebuje 90 tisoč posameznih delov.

B. R.

25 let v senci Aconcague

Pok. č. g. Jože Kastelic,
prvi slovenski dušni pastir
v Argentini — žrtev Aconcague

8. marec leta 1940 je zapisan za smrtni dan č. g. Jožeta Kastelica. Poskusil je priti na Aconcaguo v ekspediciji inž. Linka. Toda cilja ni dosegel. Za dohod na toliko višino (7130 m) je treba privaditi organizem, za kar je treba vsaj 14 dni... G. Kastelic je po hitel v gore slučajno, ker se mu je ravno ponudila ugodna prilika in je bil navdušen planinec... Trije dnevi, katere je preje preživel na višini 4800 m, niso zadostovali; krvni pritisk in zmanjšana atmosfera sta povzročila v njem okoliščnosti, da je podlegel nevihti, ki ga je zalotila v šotoru, kjer je čakal na naslednji dan, da bi z drugimi dosegel vrh Aconcague.

Tisto noč je nastala strašna nevihta, ki je trajal cel teden. Nihče ni g. Kastelica več videl živega, mrtvega pa so čez leto dni našli mnogo nižje zmrznjenega, ga pritovorili do Puente del Inca, kjer je pokopan in smo mu posta-

vili spomenik ob drugi obletnici smrti. Še danes stoji lepo ohranjen.

Ob 25-letnici sem se odzval vabilu č. g. Jožeta Horna, slovenskega duhovnika v Mendozi, da se spomnimo skupno našega rojaka in ustanovitelja revije „Duhovno življenje“.

Rekel bi, da sem prav slučajno stopil v ponedeljek 22. februarja na Ramón Falcón v Slovensko hišo... Pravim „slučajno“, če bi to bil sploh slučaj, ker vemo, da vse vodi božja Previdnost. Pot me je namreč pripeljala tja prav tedaj, ko se je mudil v Buenos Airesu č. g. Jože iz Mendoze.

„Ali ne bi prisedli in vas popeljem v Mendoza,“ me povabi. Ker pa sem besedo že pred časom dal in želel, da bi šel tja, in ker je bila prilika tako ugodna, sem kar hitro ukrenil, kar treba. Naslednji večer ob osmih smo že sedli v „kočijo“ gospoda Jožeta z žumrovim očetom in materjo ter Francetom, ne-

čakom gospoda Jožeta. G. Jože je spetno vozil; od 80 do 120 km na uro je kazal merilec... Celo noč, ki niti dolga ni bila... Saj so mi sopotniki Žumrovi, doma iz Cerkelj na Gorenjskem, priklicali v spomin nekatere zgodbe, ki jih je napisal za smeh Lojze Ilija... Tako smo brzeli tja mimo Pergamina in Venado Tuerto ter še naprej do Río Cuarto... Slednjič je g. Jože le menil: „Ustavimo, da malo podremlem, če ne, bo konec naše poti kdo ve kako in kje...“ Čez pol ure smo pognali dalje. Bil je že dan.

Čez čas smo srečno ustavili 24. februarja pred stolnico Río Cuarto ob 8 jutraj. Ravno pravi čas za mašo.

Kmalu smo hiteli spet dalje po pokrajini, ki je postajala po malem vse bolj pusta, — prav do San Luisa, kjer smo se ustavili, da počijemo, pozdravimo Gospoda v stolnici in se mu zahvalimo za milost, katere je bil deležen naš narod v tem kraju tedaj, ko je slovensko semenišče v San Luisu dobilo prvo streho ob prihodu v Argentino pred 17 leti... Počili smo se, najedli in pustili za seboj najhujšo vročino.

Pri č. g. Ivanu Tomažiču v Santa Rosa

Še bi se zadržali, toda dan bo prekratek za vse. Tako sva ugotovila z g. Jožetom. Na vsak način se morava ustaviti pri sobratu Tomažiču, ki župniku je v Santa Rosa, ki je ob poti v Mendoza.

Neusmiljeno je žgalo sonce, ko smo brzeli dalje. Pa nam je nagla vožnja delala veter, da smo vzdržali. Lepa, gladka cesta, vsak čas polna vinskih in petrolejskih tovornjakov, spremlja železno cesto, ki leno čaka, kdaj se priplazi od kod kak vlak... Vse do Mendoza ga nismo videli.

Sem pa tja kaka kozica; redke hiše;

pred vsako pa stojnica, ki je ponujala košare svežega sadja... Za nami je ostala pustinja: prišel se je mendoški vrt...

Kmalu smo potrkali na vrata g. Ivana. Takoj po prihodu v Argentino se je odločil za Mendoza. Pravi misijonar!

Začudeno je pokukal izza vrat, kdo bi razgrajal ob taki uri. Bilo je ob petih popoldne. Gledal me je... V civilni, črni suknji z duhovskim ovratnikom in belim slamnikom...

„Pa si res ti, Janez Hladnik?“ Ugane in nas vesel povabi dalje...

V zadregi je bil, s čim naj postreže. Saj je sam, kot luna na nebu... Pa so Žumrovi dobro vedeli, kako je s tem, in kar hitro je bilo kaj na mizi... Med tem smo pa mi trije obujali lepe spomine in razmotrivali tekoče probleme.

Gospod Ivan je pokazal svoj oltar in spovednico in druge liturgične predmete, s katerimi misijonari po svoji obsežni fari. Če bi ne imel noč in dan apostolskega dela, bi mu nemara kdaj milo postalo... Tako pa ni časa; dalje ne spomine na domovino doživlja le tedaj, kadar bere slovenske novice. Saj je naročen na vse slovenske publikacije.

„Pa pridi, Ivan, na pustni torek k nam, k Žumrovim, da bomo preživeli vsaj kako uro po naše,“ ga povabi g. Jože, ko se poslovimo, da pohitimo do konca, zadnjih sto kilometrov pota za ta dan.

Med rojaki v Mendoza

Že 15 let je minilo, ko sem bil zadnjič tam. Bilo je za 10-letnico smrti g. Jožeta Kastelica.

Moji nekdANJI znanci tam so povedini zginili. Salezijanec č. g. Peter Serdoč je že odšel po večno plačilo. Marušičevi so že vsi davno daleč od svoje

„čakre“, kjer sem jih некоč obiskoval. So še Planinškovi, Vidičevi, Mahničevi, Brezinovi — toda kdo ve, kod vse raztreseni... Koga bom že našel.

Pa tu je „nova Mendoza“: Bajukovi, moji metliški znanci; rojaki, katere sem sprejel ob prihodu v Argentino, ki so sprejeli ponujeno priliko in pohiteli v Mendoza, kjer jih je čakalo delo in kruh...

Heinriharja, dva, eden z družino... Obledeli so spomini izza 50 let, ko so bili Minko, Vinko in Stanko moji so-stanovalci „Pri Peku“ in smo hodili na „loško univerzo“... pa na Kamnitnik, na Stari grad, na „Krancelj“ in kamorkoli že na sprehod, kamor nas je vodil „enooki“ pek...

Na kosilu, ki ga je s spretnostjo in ljubeznivostjo pripravila Dominikova gospa, smo se spomnili nekaterih lepих dogodivščin iz tistih davnih časov.

Nemanič iz Želebeja in žena, doma iz Logatca, celo v sorodstvu in povezani po spominih: saj je bil en njen stric moj prefekt v zavodih in drugi stric pa moj sošolec, oba brata Pečkaja, ki sta odpotovala iz doline solza tedaj, ko je pisala večne potne liste „španska“ leta 1918. Če ni teh vezi dovolj, je pa še prišlo na dan, da se je Jože na mojem kolesu naučil voziti, medtem, ko sem jaz druge otroke učil katekizem in njega poslal po kakem opravku. To je bilo na Božakovem, ko sem bil kaplan v Metliki.

V Slovenskem domu

Slovenska skupnost v Mendoza je od vsega začetka dinamična. To se nanaša seveda na novonaseljence.

Od začetka že so imeli lastnega duhovnika; takoj so imeli tudi svoj pevski zbor, ki ga je sestavil ravnatelj

Bajuk; lastne organizacije in kmalu tudi lasten dom, ki ga moram šteti res v posebno čast rojakom, in za katerega sem jim res z veseljem čestital. Danes predstavlja milijonsko vrednost in jim nudi obilnega prostora za vse, kar je treba; ne le za seje, sestanke in zborovanja, temveč tudi za prireditve, šport in celo zasilno stanovanje. Saj je tam prostor za duhovnika in tudi za tiste-ga, ki naj bi varoval hišo.

V četrtek je bil mladinski sestanek. Okrog profesorja Bajuka je bila zbrana deseterica fantov in deklet. Prav tedaj jim je razlagal slovenske zahodne meje. Veselo so me sprejeli in kmalu sem imel tudi jaz besedo, iz katere se je izkazalo, da sva bila s prof. Božom Bajukom leta 1928, 12. avgusta, na Sv. Višarjih. Tam je nepozabni narodni vodnik dr. Ehrlich, skupaj z dr. Jankom Kraljem, naskrivaj zbral slovensko akademsko mladino. Jaz sem bil tam bolj slučajno, kot spremljevalec Andreja Gebrovska, ki je bil kaplan v Rojanu v Trstu, in je bil med vodilnimi rojaki na Tržaškem. Prof. Bajuk je bil sam v konspirativni organizaciji. Vse to sva dognala šele tisti večer v Mendoza.

Še marsikatero smo rekli, toda poznana ura nas je gnala k počitku. Smo pa prišli tudi do stvarnega zaključka, da se organizira naša pot na Kastel-čev grob za ponedeljek, 1. marca.

Gradbeni mestni načrti so zadeli kapucinsko kapelo, kjer so pred časom imeli mendoški Slovenci mašo. Sedaj so se preselili k Mercedarkam, ki imajo zadosti prostorno cerkev za slovenske potrebe, in njihova služba božja ni ovirana za slovensko mašo.

Tamkaj se je zbrala slovenska družina v nedeljo, 28. marca k maši, in da pozdravi kar dva duhovnika: mene kot

gosta, č. g. Jožeta Horna pa po dvo-mesečni odsotnosti, ko se je vrnil iz dolgega potovanja po Severni Ameriki, kjer žive njegovi starši, ki jih je po-vojni val zanesel v Minnesoto. V času odsotnosti so ga nadomestovali iz Bue-nos Airesa žč. gg. Jurij Rode in dr. Alojzij Starc ter Boris Koman iz Mar del Plate. To nedeljo, ko se je pričela nova mašna liturgija, sva bila pa kar dva duhovnika.

Krasno petje, polna kapela... pri-diga pa kakor vedno: božja beseda, ki mora biti vedno na dnevnem redu do-godkov in časa: Ustvarijo naj si do-mačnost s strnjeno skupnostjo, in naj ljubeče skrbe za svoj dom ter za dru-žabno življenje v njem — po naukih škofa Slomška, kot jih najdemo tam-kaj zapisane.

Po končani maši je bila dopolnjena lista rojakov, ki naj naslednji dan po-hite na Kastelčev grob.

Na poti v Puente del Inca

Prvotni načrt, da bi vključili spomin na č. g. Jožeta Kastelica v program slavnosti pri Cristo de los Andes, ob priliki 60-letnice spomenika, 27. febru-arja, smo opustili. Prepozno smo se na to spomnili. Pa tudi ceste bodo tisto soboto prepolne avtomobilov, kar bo oviralo naš program.

Zato je bilo veliko bolj pametno dati Kastelico lasten program. Objavili smo v mendoškem časopisju in v radiu, da se bo slovenska skupnost spomnila raj-nega Kastelica z mašo v Puente del Inca na dan 1. marca ob 11, dan ki je prav blizu pomembnega dogodka prve maše, ki se je darovala v visokih go-rah na Plaza de Mulas dne 3. februar-ja 1940. Takrat se je rajni g. Jože Kastelic pridružil Linkovi ekspediciji in

daroval sveto mašo v taborišču te eks-pedicije na Plaza de Mulas; dogodek, ki je postal svetovno znan.

Tisto jutro, 1. marca 1965, smo se naložili na omnibus — bilo nas je 25 rojakov — in pognali proti Villa Vin-cencio. Voznik je na vprašanje, če po-zna pot, nagajivo menil: „Danes sem prvič na tej poti“... Pa je kmalu po-kazal, da ve, kam gremo. V dobri uri smo pustili za seboj večino vozil, in iz višine pod Portillo gledali na vijugasto cesto, ki se dviga drzno v višino, polno vozil.

Že so nas pozdravili snežni očaki, kot Mercedario, ki zakriva pogled na Aconcagua; doli proti jugu znameniti Tupungato, katerega snežni vrh bomo videli iz treh različnih strani preden dospemo do Puente del Inca.

Postali smo v Uspallati. Je to pro-strana zelenica v višini 2500 m, važna vojaška postojanka, pa tudi bogata na „čakrah“. V dveh urah zmerne vožnje pride ljubitelj planin v to lepo planin-sko pokrajino.

Pohiteli smo dalje. V široki dolini se peni v ozki strugi utesnjena reka Men-doza, ki se v času deževja spremeni v veletok, ter napolni struge med obema bregovima v širini 1000 m. Cesta, ki je delno asfaltirana, si išče pot skozi predore in soteske ter tekmuje z že-leznico, ki pride iz ravnine ob toku reke Mendoze.

V Punta de Vacas se pokaže zopet Tupungato; kmalu nato pa pokuka čez grebene Aconcagua, katera nadzira ce-sto v nadaljnji poti do Puente del Inca in še dalje.

Bilo je pred enajsto uro, ko smo billi na mestu. Pohiteli smo v kapelo. Nestrpno je klical zvonček, toda ključa od zakristije ni priklical... Tako smo

zmolili rožni venec v upanju, da se kako najde ključ... Bo pa čez dve uri maša, ko se vrnemo od spomenika Kristusa v Andih, kamor nas je peljala nadaljnja pot...

Drzno se spet vije cesta v strmi breg, iz katerega vidiš zaklone, na določenih mestih ščitijo železniško progo pred snežnimi plazovi in zameti. Naselje Las Cuevas te pozdravlja iz nižine; iz višine pa pogledujejo na bežeča vozila strmi vrhovi, višji s snežno kapo na glavi...

V neenakem traku brze vozila sem in tja po serpentinah, dokler ne zagledaš tik pred seboj mogočni kip Kristusa v Andih, kjer sta Argentina in Čile pred 60. leti sklenili „večni mir“.

Mrzel čilenski veter mi je posnel slamnik, ko sem izstopil in mi pokazal proti Argentini... Ko sem ga ujel sem poiskal podobno Aconcague, ki skromno pogleduje čez visoko skalovje gora, ki stoje pred njo...

14 avtobusov in kakih 20 osebnih avtomobilov se je namestilo na planoti. Tisti, ki mu dajo noge, pohiti še malo naprej tja gori, kjer se dvigajo strazarji prehoda v Čile. Pa je prehuda burja, ki reže do kosti; zato smo kar hitro bili istega mnenja: je že dosti... Še par slik in na voz in nazaj proti domu.

Lep dan nas je spremljal. Sonce je bliščalo iz jasne višine, niti najmanjšega oblčka ni bilo, pa tudi kondorja ne, ki bi se prepeljeval čez doline. Le majhen plaz se je utrgal tam na onem bregu, kjer je sonce doseglo in zrahljalo zadnjo vez, ki ga je zadrževala.

Spet smo v nižini. Spet nas je sprejela zobata železnica, po kateri je trudno rinil kratek vlak na poti v Čile.

Ob enih popoldne smo bili spet v

Puente del Inca. Gospod Jože je šel na lov za cerkvenim ključem. Pa ga ni bilo najti... kaplana v Puente del Inca ni, in gospod iz Uspallate je kdo ve kje...

Ni nam kazalo drugega kot iti na Kastelčev grob.

Tamkaj smo se pokrižali in pomolili zanj in druge, ki so našli v planinah smrt in tamkaj počivajo; med njimi tudi sam Link in njegova žena, ki sta se srečala s smrtjo v Aconcagui štiri leta pozneje kot pokojni gospod Jože.

„Bo pa v Uspallati sveta maša,“ je odločil g. Horn. „Tam nas pa že ne bodo ugnali, kajti če ni duhovnika tam, imam pa jaz ključ. Saj sem bil eno leto, kot vojaški kaplan regimenta v Uspallati, upravitelj tamkajšne kapele.“

Kar pognali smo se naprej. V nižini je bila brez dvoma moreča vročina, mi pa smo imeli prijeten hlad v gorskem vetru, ki stalno vleče po tistih gorskih dolinah. Pogledali smo še „spokornike“, ki hite v „katedralo k maši“. Je to edinstven prizor visoko gori pod vrhom, kjer tvorijo strme pečine podobno mogočne cerkve, skalne osti pa podobno menihov v kuti...

Še in še sem pogledaval nazaj, odkoder nas je opazovala Aconcagua; že je zablestel pred nami Tupungato, a spet utonil za goro.

Ob petih popoldne smo bili spet v Uspallati, kjer nam je slednjič ključ g. Horna odprl kapelo, da smo imeli sv. mašo.

V drznih skokih in presekah smo iskali nato nadaljnjo pot v Mendoza po dolini reke, skozi Potrerillo, ki je platininski vrt, sredi med strmimi gorami. Celo pot tekmuje cesta z železnico, ki

(Nadaljevanje na str. 319)

PROCES PROTI JEZUSU

GLEDALIŠKA PREDSTAVA V DVEH DELIH Z VMESNO IGRO

Iz italijanskega izvirnika za „Duhovno življenje“ poslovenil Nikolaj Jeločnik

ELIJA: Se je ozrl v pozdrav?

MARIJA: Ne. Še ozrl se ni. Že prej, ko si je nadeval suknjo, mi je dejal: „Od daleč me boš poslušala, mama.“

ELIJA: Kdaj ste ga videli spet?

MARIJA: Oh, prve čase je hodil po sosesi in prihajal domov vsake tri, štiri dni.

ELIJA: Sam?

MARIJA: Sam. A nekega večera je prišel s tremi prijatelji: bili so Peter, Jakob in neki mladenič, ki so ga klicali za Janeza. Ostali so pri nas in slavnjače sem jim morala pripraviti, da so lahko prespali. Prav tiste dni pa so nas povabili v svate v bližnjo vas, v Kano. In smo šli: Jaz, Jezus in njegovi trije tovariši. In med gostijo, sredi petja in zdravic povabljenih, je storil Jezus prvi čudež; spremenil je vodo v vino. Skoraj na skrivaj je to storil, a jaz sem vedela že vse... jaz in služabniki. Naslednji dan je spet odšel. Njegova odsotnost je bila vse daljša. Pravili so mi, da je oznanjal božje kraljestvo in da so mnogi šli za njim... takrat je že šel svoj pot.

ELIJA: Svojo pot.

DAVID: Imenujmo jo rajši pot ču-

dežev. (Se obrne k občinstvu.) Naj zdaj razložimo te čudeže, ali pa naj rajši takoj začnemo razpravljati o njih?

ELIJA: Predvsem jih razložimo.

DAVID: A kaj, ko jih je toliko! Kar preveč, da bi bili res vsi pravi! Za vsak okus jih je! Čudežni ribolov, pomirjeni vihar, bolniki, ki ozdravijo, hromi, ki spet shodijo — „vstani in hodi“ — slepi, ki spet spregledajo, celo mrtvi, ki se spet zbude v življenje... Seveda... res, če hočemo najprej razložiti značaj teh čudežev, prosim, kar naprej — naj nastopijo, prosim, očitvidci kot priče. Apostoli: Peter, Janez Tomaž, ki se je hotel z roko dotakniti... naj stopijo naprej!

(Iz igravske skupine pričevavcev se odtrgajo Peter, Janez in Tomaž. Vsak ima kakšno posebno znamenje, ki ga loči od drugih: Peter ribiško mrežo čez ramo, Janez glasbilo na jermenu, Tomaž črno prevezo čez eno oko.)

ELIJA: Pred nami so trije učenci, ki jim je bilo v višji meri kot drugim dano biti priče čudežem svojega učenika. Vsepovsod so šli za njim. In tudi videli so vse: vse, kar se je godilo pred, med in po čudežu, vse ponašanje Jezusovo, ves odziv pri ljudstvu... (Po-

kaže na pričevavce.) Precej različni mo-
žje: eden (na Petra) je ribič: prav-
zaprav bi ga morali imenovati Simon,
a odkar ga je Jezus nazval „skala“, ga
ves svet imenuje Peter; tale tu (Ja-
nezu) je Janez, Jakobov brat. Obasta
bila kaj razborita, tako silovna, da so
ju nazivali „sinova groma“. Tudi on je
iz ribiške družine (pokaže spet na Ja-
neza), a takrat, ko ga je Jezus srečal,
še ni imel žuljavih rok: od metanja
mrež res da ne, kajti mladenič tedaj
še bere in študira...; temu tu (Toma-
ža pokaže) je bolj pri sreč vojaški stan,
kje v kaki praski je prišel ob oko...
(Davidu). Preidimo tedaj na zasliševa-
nje.

DAVID: Tokrat bi želel kar najmanj
posegati s svojimi vprašanji v potek.
Želim samo, da tile tu govore, pripove-
dujejo... Ti, Peter. Stopi sem. Pripove-
duj, ne toliko meni kot poslušavcem —
obrne se... da, tako: k njim obrnjen —
popiši nam kak Jezusov čudež, katere-
ga koli, onega, ki ti je najbolj pri sreč,
ki te je najbolj prevzel, kak čudež, ki si
ga ti videl, z lastnimi očmi. In pripove-
duj o njem, s svojo besedo, ne z besedo
iz evangelija, ki ga znaš gotovo na
pamet. Ne. S svojo besedo. (Tišina.) No,
daj!

JANEZ (poseže vmes): Nikar ne
mislite, da so bili čudeži poglavitno Je-
zusovo opravilo!

DAVID (posmehljivo): Ah, Ne?

JANEZ: Motite se!

DAVID: Si bom zapomnil to vašo tr-
ditev. Jezus je tedaj delal čudeže, ne
da bi kako posebno važnost polagal te-
mu, je to, kar ste hoteli?

PETER (razborito): Da, skoraj z
nevoljo jih je delal.

JANEZ: Četudi neverno gledate, po-
vem, da je bil Jezus žalosten, kadar so
množice prosile za čudež. Zdelo se je,
kot bi hotel reči: nobene druge govornice
ne razumejo! Tako se je tedaj skril...
včasih se je celo umaknil.

PETER: Ko so se nekoč ljudje na-
gnetli po sipinah Tiberijskega jezera in
so ga v zanosu navdušenja hoteli raz-
glasiti za kralja, je Jezus skočil v čoln
in odrinil od brega. A ko je prišel na
sosedno obalo, so ga tudi tam že čakale
množice. In spet je učil... in govoril;
učil in govoril vse do noči...

JANEZ: To je, kar je Jezus zares
rad delal: govoril! O pač, govoril!...
Govoril, razlagal, pa spet razlagal: raz-
togotil se je, zamaknil, pa spet raz-
nežil, kadar je razlagal.

DAVID: Je res, da ljudje navkljub
vsem njegovim razlagam skoraj nič te-
ga niso umeli, kar je govoril?

JANEZ: Pa vendar niso odšli! Vztra-
jali so tam, samo da so ga slišali, po
cele dneve, stojé, pod žgočim soncem,
lačni, neprespani — četudi niso razu-
meli prav nič!

DAVID: In zakaj so tako potrpe-
ljivo vztrajali: zavoljo besed, ali ker so
čakali čudeža?

JANEZ: Čujte me dobro vsi: pravi
Jezusovi čudeži so bile njegove besede,
napovedi, naročila.

DAVID (se obrne k sodnikom): Za-
pišimo to. Precej važna ugotovitve. In
morda celo resnična. A predsednik tu-
kaj nas je pozval, naj govorimo o ču-
dežih.

(Petr.) Ti bi nam moral povedati kaj.

PETER: Povedati... jaz! Pa saj sem že začel tam, kako se je nekoč umaknil v čoln. In potem je skočil na suho na sosednem bregu. Tretji dan je že tekel, ko je govoril, govoril. Pod večer pa smo se mu približali in dejali: „Učenik, nehaj za trenutek s pridigo, bodo ljudje stopili v bližnje vasi, da si poiščejo jedi.“ Zdelo se je, kot da se je Jezus šele zdaj domislil, kako so ljudje lačni, samo da bi ga poslušali, in ganilo ga je. „Recite ljudem, naj sedejo,“ nam je dejal, „recite jim, naj ne hodijo proč; naj se odpočijejo; dajte jim, kar ste prinesli s seboj.“ Mi pa, saj ničesar imeli nismo. Nekaj kruhov in ribe, toliko kot nič za vso tisto množico. To smo mu tudi povedali. Pa nam je dejal:

„Dajte, dajte jim vse, kar imate... dajte.“ Pa smo začeli deliti kruh in tisto nekaj ribe, ki smo jo imeli; in kruha in ribe ni zmanjkalo, zadosti je bilo za vse... In mi spet delimo... in delimo... delimo kar naprej... In smo videli, da so nam koši kar naprej polni in prestrašili smo se, res, pa moram reči, da tudi vzradostili, tako je vzradostili, neznansko vzradostili, kot če bi doživljali čudovito igro... In nasmihali smo se učenci drug drugemu, saj smo samo mi vedeli za čudež, samo mi... Množica ni ničesa opazila: ljudje so jedli tam in počivali na sipinah. Ko pa smo se vrnili k Jezusu in nas je vprašal:

„Kaj niso več lačni?“ in smo mu povedali, da ne, da so zdaj siti in da je bilo dosti za vse, celo preveč, je zašepetal kot sam sebi: „Blagor jim, ki so lačni in žejni pravice, kajti nasičeni bodo...“

JANEZ: Blagor krotkim, kajti deželo bodo posedli.

TOMAŽ: Blagor žalostnim, zakaj potolaženi bodo.

(Ti blagri, ki tako nenada in nepričakovano zazvene, ustvarijo nekšno svojsko, svečano vzdušje.)

DAVID: (se prime za glavo, kot da hoče uiti glasu, ki govori v njem; pri-tajeno reče): Nehaj... ne-haj...

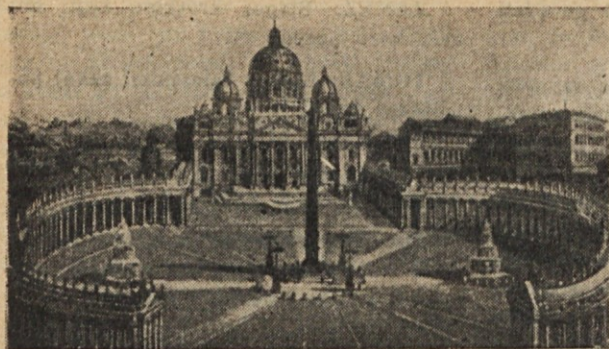
GLAS IZ OBČINSTVA (skoraj hri-pav): Zakaj pa naj neha? Nato pa gla-sno): Blagor jim, ki so v nesreči, bla-gor, kateri so v bedi, njihova bodo ne-besa!

DAVID (še vedno pritajeno; zdaj, kot bi prosil): Sedite, vi tam... sedi-te, prosim vas! Nobenih improvizacij! Predstava se sprevača v nekaj nemogo-čega... Oprostite mi!

DRUG GLAS IZ OBČINSTVA: Opro-stiti? Čemu?

DAVID: Ker... Ker se nam ta sod-ba izmika iz rok; zdaj poslušate čisto drugačno razpravo, kot pa ste prič-a-kovali, da jo boste čuli, ko ste prišli sem. Da smo se držali resnične raz-prave, verjemite mi, da bi slišali zado-sti resnega... pametnega... z dokazi podkrepjenega. Priče bi bili resnični sodbi. Zdaj pa: čudeži, sanje, glasovi od zgoraj, pa spet čudeži... — Ni-kar, da bi ne imel protidokazov, ne mislite tega! Tale množični čudež, ki nam ga je pravkar popisal ribič Peter, bi zavrnil lahko na sto načinov, s sto protidokazi. Množica da je bila, je de-jal, velikanska množica... In vendar, kakšna množica?

(Se bo nadaljevalo)

Glas iz Rima

Pomoč misijonarjem. Cerkev ima vedno več potreb v misijonskih deželah. Priskočiti moramo na pomoč tem bratom, predvsem pa nosilcem evangelija v teh deželah in bogoslovcem v semeniščih, ki se pripravljajo na ta poklic. Posebej je še k temu delu povabljen srednješolska mladina, da sledi Kristusovemu vzgledu, ker je veliko upanje Cerkve, je njena bodočnost. Gotovo bo ta mladina, ki je polna krščanskega idealizma, znala vrednotiti delo misijonarjev in tistih, ki se pripravljajo na misijonski poklic in s tem na razširjevanje Kristusovega kraljestva na zemlji. (Papež Pavel VI. v poslanici škofom vsega sveta 2. 3. 1965.)

Ne okrvavite svojih rok s krvjo svojih bratov in z zločini, ki bodo ostali skozi stoletja zapisani kot madeži v zgodovini Afrike! Ne samo vest poštenega sveta, ampak predvsem katoliška Cerkve je ranjena v globini svojega srca. Ne mislimo samo na duhovnike in redovnice, ampak tudi na talce, na jetnike, ki se jih ubija brez vsakega pravnega postopka. Zanikane so naj-

osnovnejše človečanske pravice, predvsem pa velika zapoved sv. pisma: „Ne ubijaj!“ Nihče na svetu ne more upravičiti poboje talcev, drugih nedolžnih žrtev ter duhovnikov in redovnic. (Sv. oče v nagovoru pri sv. maši, ki jo je daroval za žrtve preganjanj v bivšem belgijskem Kongu 26. 2. 1965.)

Vladati človeštvo je zelo velika umetnost. Služba Cerkvi zahteva popolno predanost, neutrudljiv študij in pripravo za odnose z ljudmi in njihovo vodstvo, to je za vladanje. Vladanje je zelo velika in težka umetnost, vendar je lepa dolžnost za tiste, ki so vdani Kristusu. To vladanje ne pomeni silo nad ljudmi, ampak ljubezen dobrega pastirja, ki je polna moči in dobrote. Velika je Kristusova želja, da so tisti, ki predstavljajo hierarhijo in avtoriteto Cerkve, polni ljubezni in so svojim podrejenim bratje, očetje; duhovniki, prežeti z veliko skrbjo za njihove duše. Vladanje drugih prinaša večkrat veliko duhovno utrujenost. Ta utrujenost je potrebna, ker se mora vladati z veliko

čuječnostjo, skrbjo za vernike, ker bo to v njih vzbudilo zaupanje in tudi vestno izpolnjevanje verskih in cerkvenih predpisov. (Pavel VI. v nagovoru novim kardinalom 25. 2. 1965.)

Učiti mir je zelo težko. Nove generacije se mora učiti, da bodo spoznale in verjele v moč pravice in resnice in ne v surovo silo. Papeža Pij XII. in Janez XXIII. sta nam dala nauk, na katerem mora sloneti mir v sodobni družbi. Ta nauk se mora aplicirati v praktičnem življenju. To je pa zelo težko. Da bo to delo okrajšano, se morajo množice človeštva zateči h Kraljici miru, da nam pomaga. (Sv. oče v nagovoru romarjem v baziliki sv. Petra 21. 2. 1965.)

Katoliška Cerkev je univerzalna in to univerzalnost kaže tudi v kardinalskem zboru. Cerkev zajame v svoj obseg vse narode in ljudstva. To je bila vedno želja in tudi poslanstvo Cerkve. Imenovanje novih članov kardinalskega zbora ne zmanjša njegovega ugleda, ampak ga samo še poveča. Problemi vladanja Cerkve so vedno večji, zato je potrebno sodelovanje novih delavcev, ki širimo sveta izvršujejo svojo dušnopastirsko službo. To bo tudi olajšalo breme papeževega dela, ker v vsakem novem kardinalu vidi brata in vdanega sodelavca. (Sv. oče v nagovoru kardinalskemu zboru 22. 2. 1965.)

Z novim imenovanjem kardinalov hočemo vzbuditi še večjo notranjo povezanost Cerkve. Nočemo povečati razdaljo med cerkveno hierarhijo in ljudstvom, ampak povečati vdanost Cerkvi. Hočemo še vžgati ljubezen v Cerkvi, da bo še bolj razplamtela, kar je velika

potreba naših dni. (Pavel VI. v nagovoru istotam.)

Vesoljni cerkveni zbor je dal javno priznanje dostojanstvu katoliškega laika, njegovemu poslanstvu, mestu in apostolskemu delu v sodobni družbi. Apostolsko delo laikov se mora vedno vršiti v soglasju s cerkveno hierarhijo in zajeti vsa področja družbenega življenja. Upamo, da bodo laiki in organizacije njihovega apostolata izpolnili naše nade tudi v bodoče, enako kot je bilo do sedaj. (Pavel VI. v nagovoru glavnemu odboru italijanske Katoliške akcije 12. 12. 1964.)

Oblikovati si moramo vedno večjo zavest pripadnosti družbi in Cerkvi. Liturgična reforma nas k temu spominja in vabi, nas kliče, da moramo še bolj čutiti s Cerkvijo. Odpirajo se nova področja in obzorja v delovanju Cerkve. To pa zahteva od katoličanov laikov še večjega sodelovanja in vdanosti Cerkvi. (Sv. oče v nagovoru tehničnim asistentom italijanske ženske Katoliške akcije 5. 1. 1965.)

Da bomo pravilno razumeli liturgično reformo, ki jo je sprejel vesoljni cerkveni zbor, moramo spremeniti naše mišljenje, češ, da je liturgija samo nekaj zunanjega. Zavedati se moramo, da se je na vesoljnem cerkvenem zboru rodila tudi nova verska pedagogija, in to je velika novost. Da bomo to novo pedagogijo razumeli, moramo stopiti v šolo iskrene in dobre molitve. Šele potem se nam bodo odprle oči in homo začeli razumeti, zakaj je bila reforina potrebna in kaj nam prinaša. (Sv. oče v nagovoru v splošni avdienci 13. 1. 1965.)

Svetovne novice

Kard. Slypyi ostane v Rimu. — Ukrajinski kard. Jožef Slypyi, kateremu so komunisti l. 1963 po osemnajstih letih ječe in mučenja dovolili izhod na zahod in v svobodo, je 22. marca t. l., prevzel vodstvo cerkve, kjer bo nastavljen. Sv. oče Pavel VI. mu je izročil v oskrbo starodavno cerkev sv. Atanazija v Rimu.

Naraščanje kat. Cerkve v Angliji. — V primerjavi z letom 1963 se je lani število katoličanov v Angliji povečalo za 129.500 oseb. Sedaj jih je 3,956.500. Na Škotskem se je število katoličanov v istem obdobju povečalo za 13.310 vernikov. Tako je sedaj tam 812.640 katoličanov. A kljub temu je katoličanov komaj 10% v primerjavi z Anglikanci, katerih je 50 milijonov.

Tri tisoč let star tempelj. — Neki starinoslovski odbor je odkril ostanke templja, ki izhaja iz desetega stoletja pred Kristusom, to je iz dobe izraelskih kraljev. Svetišče so odkrili v pokrajini Arada, severno od Beershebe. Je zelo podoben svetišču, ki ga je začel graditi David, dokončal pa Salomon. Številne

sestavine templja so zelo podobne opisu Salomonovega templja, ki ga imamo v svetem pismu.

Marijine družbe v Indiji. — V Indiji so Marijine družbe zelo razširjene. Vseh Marijinih družb je 1.500. Razdeljene so v 44 škofijah in štejejo 20.000 članov in članic.

Katoliške šole v svetu. — Nad 16 milijonov otrok in dijakov obiskuje katoliške šole in ustanove. V Evropi in Severni Ameriki je v katoliških šolah 7 milijonov dijakov in otrok. V Afriki štiri in pol milijona, v Aziji skoraj tri milijone, v Južni Ameriki pa skoraj dva milijona.

Bogoslovci v Italiji in Jugoslaviji. — Glasilo Marijinih družb Zgodnja Danica (Stella matutina) objavlja število bogoslovcev v raznih semeniščih v svetu. Na svetu je sedaj približno 205.000 bogoslovcev. V Evropi nekaj nad 100.000. Italija jih ima 30.000, Jugoslavija pa 1.500.

Zamenjava dveh mašnih plaščev. — Ko je bil sv. oče Pavel VI. še nadškof

v Milanu, je v neki župni cerkvi pri pastirskem obisku maševal v dragocenem, bogato z zlatom pretkanim plaščem. Župnik mu je povedal, da mu je plašč daroval neki vojak, ki ga je dobil v bližini Zagreba.

Sveti oče je sedaj prosil župnika, naj vrne plašč kardinalu Šeperju, da pride spet v posest zagrebske nadškofije. Župnik je takoj pristal na to. Sv. oče pa je dal izdelati drug mašni plašč, ki ga je izročil kard. Šeperju in ta ga je dal župniku milanske župnije. Ljubezno poteza sv. očeta je bila sprejeta v svetu z navdušenim odobravanjem.

Umril je kard. Micara. — V starosti 86 let je 12. marca 1965 umrl kard. Micara. Bil je dolgo vrsto let papeški nuncij v Belgiji. Ko je po naročilu Pija XII. med nemško zasedbo posredoval za tamkajšnje Jude, je dosegel ravno nasprotno: nemški nacisti so še bolj razdivjali zoper nje. S tem je Pij XII., poleg drugega, prišel do spoznanja, da bi bili javni nastopi za preganjanje Jude bolj škodljivi kot pa tiho delo za njihovo rešitev. Nov dokaz, da Hochhuth dela krivico Piju XII. v drami „Namestnik“, ko mu očita, da bi moral javno obsoditi nemška grozodejstva.

Sveti oče obiskal rimsko župnijo. — Pavel VI. je v nedeljo, 14. marca t. l., obiskal župnijo sv. Jožefa al Trionfale, kjer je bral sv. mašo v italijanskem jeziku. Župniji je zapustil svoj mašni plašč in kelih, večjo vsoto denarja za reveže in prenosljiv oltar za misijone. V tej župniji namreč deluje zavod dobrodelne ustanove Don Guanella.

Javni verski razgovor v Ženevi. — Kardinal Bea in pastor Boegner sta se udeležila v Ženevi javnega razgovora, na katerem sta odgovorila na vprašanja: Kakšne uspehe je dosegel vatikanski cerkveni zbor na področju krščanskega zedinjenja?; kako pričeti razgovor in kaj naj obsega?; v čem obstoji zedinjenje Cerkve, ki ga želimo doseči?

Kanadska pomoč Južni Ameriki. — Lansko leto je vršilo svoj apostolat v Južni Ameriki 1548 kanadskih misijonarjev, ki pripadajo 24 škofijam v Kanadi.

Sadovi petnajstih let. — 1. januarja 1948 so kombonijanski misijonarji začeli z misijonom v Mozambiku, kjer tedaj ni bilo niti enega katoličana. Po 15 letih dela je od 40.000 prebivalcev že 5.000 krščenih, poleg tega misijonarji vodijo 27 šol in 32 središč za poučevanje katekizma.

Več duhovnikov za Južno Ameriko. Msgr. Segundo García de Sierra, škof v Burgos (Španija), je za nedeljo, posvečeno južnoameriškim duhovniškim poklicem, izdal posebno pastirsko pismo. V tem pismu omenja, da iz njegove škofije že 41 duhovnikov dela v Južni Ameriki. Lansko leto (1964) jih je odšlo še pet. V prihodnjih treh letih pa jih bo odšlo še petnajst. Po škofovi sodbi bi moralo biti v Južni Ameriki posvečenih vsako leto 4000 duhovnikov, da bi zadostili potrebam tamkajšnjih dežel, dejansko pa jih je letno posvečenih samo 800.

Beseda naših škofov za novo leto 1965. Ob pričetku leta 1965 so vsi trije slovenski škofje: ljubljanski nadškof dr. Jože Pogačnik, mariborski škof dr. Maksimilijan Držečnik in škof Slovenskega Primorja dr. Janez Jenko, izdali kratko pismo s tole vsebino:

Leto 1964, ki je zatonilo, je minevalo v znamenju koncila. V zgodovini Cerkve bo eno najpomembnejših let. Koncil je v njem dosegel svoj višek in opravil svoje glavno delo. Zdaj delajo koncilске komisije z napeto vnemo še naprej. Pred nami je še četrto in zadnje zasedanje koncila, ki bo še posamezna področja Cerkve prilagodilo današnjim potrebam, tako misijone, vzgojo, duhovščino, laiške apostole itd. Za dušnopastirsko službo bodo to še vedno važne odločitve. Zato moramo delo koncila z molitvami in žrtvami podpirati do konca. Tako imamo tudi v novem letu velike naloge.

V preteklem letu je vsebolj prodrla zavest da smo vsi ljudje in vsi narodi ena družina. Sodobna tehnika je premagala daljave, vsi narodi smo si blizu. Zato nas dolžnost dejavne ljubezni do bližnjega v Kristusovem duhu toliko bolj obvezuje. Vedno bolj uvidevamo, koliko ljudi na svetu strada najpotrebnejše, stotisoči celo od lakote umirajo. Vsa dobra srca po vsem svetu se morajo zganiti, da revnim bratom v stiski pomagajo. Bogati narodi naj revnim dajejo hrane, zdravil in vsega drugega, kar potrebujejo, zlasti pa jim naj pomagajo do gospodarskega in socialnega napredka. Cerkev to delo usmiljenja spodbuja z besedo in zgledom. Tudi mi

moramo razširiti srce in pomagati. Če v širokem svetu ne moremo, pa pomagaj vsak v svojem, čeprav ozko omejenem svetu. Kristjani moramo biti pri tem prvi. Deliti moramo potrebnim, čeprav si od svojega pritrgamo. Grde sebičnosti ne smemo poznati. Naj bo leto 1965 leto velike krščanske ljubezni med nami.

Nas Slovencev vseh skupaj ni niti za eno velemesto. Pa še temu pičlemu številu, tako pogosto beremo, grozi nič manj ko narodna smrt. Pišejo, da smo glede števila rojstev v Evropi na dnu lestvice. Uradna statistika pravi, da se letno na tisoč Slovencev rodi samo 18 otrok.

Pišejo tudi, koliko postelj mora biti v bolnišnicah zasedenih zaradi splavov. To nas mora navdajati z resno skrbjo. Nešteto je pri nas družin, ki bi brez težav Cerkvi, Bogu in narodu dale več otrok, ne da bi se družinskemu standardu sploh kaj poznalo. Očetje in matere, res ste naporno zaposleni v službah, pa zato v vašem srcu ne sme otopeni ljubezen do družinske sreče, ki je v otrocih in ki izvira iz žrtve. Niste šli v zakon, da bi spolnjevali svojo voljo, temveč božje naročilo: Rastita in množita se in napolnita zemljo. To je rečeno vsaki zakonski skupnosti.

V letu 1965 imejmo vsi pred očmi skupno voljo: Nočemo umreti. Vsak človek, tudi otrok, celo nerojen, je božja podoba. Starši, napolnite našo zemljo z božjimi podobami. Napolnite svoje stanovanje, pa čeprav je skromno, s svetlimi, žarečimi očmi in smejočimi se obrazi zdravih otrok, ki nosijo v obra-

zu vaše poteze in v očeh vaš žar. Ne vdajajte se mehkužnosti, ki vas telesno in duševno ubija in odpira na stezaj vrata nezadovoljstvu in razdvojenosti in prežene tudi Boga iz vaših src in vaših družin.

Prosinodalni župniki svetovalci. Ker je prejšnjim župnikom svetovalcem že pred petimi leti potekla doba, za katero so bili imenovani, so bili imenovani za prosinodalne župnike svetovalce ljubljanske nadškofije: **Jože Bertoncelj**, župnijski upravitelj v Kosezah v Ljubljani, **Franc Čampa**, župnijski upravitelj v Mengšu, **Ladislav Kovačič**, župnijski upravitelj v Stopičah in **Anton Vidmar**, župnijski upravitelj v Krškem.

Za novega dekana kamniške dekanije je ljubljanski nadškof dr. Jože Pogacnik imenoval **Marka Miheliča**, župnijskega upravitelja v Kamniku. **Viktor Čadež**, bivši kamniški dekan, je postal „decanus emeritus“.

† **Martin Štular**. Dne 22. decembra 1964 je pri Novi štifti na Dolenjskem umrl eden najuglednejših duhovnikov ljubljanske nadškofije, č. g. konzistorialni svetnik, biseromašnik in bivši vzgojni vodja v zavodu sv. Stanislava **Martin Štular**.

Rajni je bil rojen 10. novembra 1877 v župniji Metlika. Po novi maši 1902 je bil 4 leta kaplan v Semiču, nato 5 let prefekt v zavodu sv. Stanislava. L. 1912 je postal prvi župnik nove župnije Trboje pri Kranju in tam ostal 10 let. Leta 1922 ga je rajni škof Jeglič

izbral po odhodu škofov Gnidovca in Karlina za njunega naslednika pri vzgojnem vodstvu v zavodu sv. Stanislava. Tam je ostal 16 let. L. 1938 je prosil za župnijo Rateče in tam ostal do svojega 80. leta. Zadnjih 7 let pa je bival pri Novi štifti in je v božjepotni cerkvi prav do smrti pridno spovedoval.

Njegova življenjska pot ni bila lahka: že kot mlad duhovnik je zaradi ponesrečene operacije grla skoro popolnoma zgubil glas in se je odtlej zelo mučil pri govorjenju. Bil pa je vzoren duhovnik; ves premočrten, vse svoje sile je po najboljši volji dal vedno na razpolago Bogu in Cerkvi, kateri je bil otroško vdan. Do zadnjega diha je ohranil svež razum in spomin na duhovniško gorečnost. Pogreb je vodil ljubljanski nadškof dr. Jože Pogacnik. Navzoči so bili številni njegovi gojenci iz škofovega zavoda.

Franc Žužek, župnik in dekan v p. in častni kanonik zagrebškega stolnega kapitlja je dne 18. februarja 1965 umrl v Soteski. Rojen je bil 21. novembra 1886 pri Sv. Gregoriju, posvečen je bil l. 1912; služboval je dolga leta v zagrebški nadškofiji, nazadnje kot dekan v Glini, kjer si je med zadnjo vojno pridobil velike zasluge z reševanjem življenj pravoslavnih Srbov. Zadnja leta se je naselil v Soteski in zelo skrbno vodil to župnijo.

Ljubljanski nadškof o slovenskih izseljencih. „Družina“, edini verski list v Sloveniji, je prinesla dne 15. januarja 1965 nekaj izjav ljubljanskega nadško-

Novi ljubljanski prošt in generalni vikar dr. Stanko Lenič

fa, dr. Jožeta Pogačnika, o slovenskih izseljencih. Med drugim je g. nadškof zapisal: „Slovenci so prav povsod po svetu. Splošno še povsod uživajo tudi dobro ime. Delavni so in po veliki večini poštene. Zelo dober sloves uživajo zunaj naši duhovniki. Na koncilu so se nam tuji škofje, zlasti iz Argentine, prihajali zahvaljevat, da smo jim poslali tako dobre duhovnike.“

Za tiskanje verskih stvari ni papirja.

V „Družini“, verskem listu, ki izhaja 1. in 15. v mesecu v Novi Gorici v 65.000 izvodih, beremo vzdih, ki svsobnim Slovincem po svetu veliko pove. Takole piše „Družina“ z dne 15. ja-

nuarja 1965 na 24. strani zgoraj: „Opozorilo naročnikom „Družine“ — Zaradi pomanjkanja papirja moramo zmanjšati obseg lista na osem strani. Zaenkrat še ne vemo, kdaj bodo mogli prejemati list vsi naročniki.“ Prvega januarja 1965 pa je „Družina“ zapisala: „Zaradi pomanjkanja papirja zaenkrat ne moremo dvigniti naklade tako, da bi mogli ustreči vsem naročnikom. Prosimo, da bi Družina s posojanjem obiskala veliko rojakov po naši lepi Sloveniji, ki si želijo duhovne hrane.“

Karel Kolenc, brat rajnega župnika Franceta Kolenca, je umrl za kapjo dne 12. nov. 1964. Rojen je bil v Idriji leta 1901. Kot član Misijonske družbe sv.

Vincencija je deloval več let kot kurat v ljubljanski bolnišnici, nato pa kot kaplan v Beogradu, župnijski upravitelj v Bitolu, Kosovski Mitrovici in Žalni, kot dušni pastir v Domu počitka v Ponikvah, nazadnje pa v Skopju, kjer je doživel strahoto lanskega potresa in je ostal pri življenju le po posebnem božjem varstvu.

Mohorjeva družba v Celju je izdala za leto 1965 naslednje knjige: **Koledar Mohorjeve družbe** za leto 1965; **Janez Kmet: Dom nad Borštom**; **Anton Kocjančič: Stara Pokljuka in druge povesti**; **Ksaver Meško: Mladim srcem in Kra-molc-Tomc: Slovenska pesmarica.**

Sv. birma v mariborski škofiji v letu 1965. Bo v dekanijah Slovenska Bistrica, Slovenske Konjice, Vuzenica, Dravograd in Mežiška dolina. V mariborski stolnici pa bo birmovanje na binkoštno nedeljo 6. junija in na nedeljo presv. Trojice 13. junija.

Kronika mariborske škofije iz leta 1964. Vseh birmancev: je bilo 13.980. **Mašniško posvečenje** so prejeli na praznik sv. Petra in Pavla 3 mariborski novemašniki in trije redovniki ter dva duhovnika redovnika. **Misijonov** je bilo 20, in to v župnijah: Planina, Sv. Štefan pri Žusmu, Kamnica, Cirkovce, Sv. Križ na Slatini, Pečarovci, Bizeljsko, Radlje, Dravograd, Črneče, Sv. Marko niže Ptuj, Hajdina, Špitalič, Mežica, Stranice, Polje ob Sotli, Sv. Peter na Medselu, Nova štifta, Dolenci, Sv. Rok ob Sotli.

Novi salezijanski inšpektor. Za novega inšpektorja salezijanske družbe v Jugoslaviji je bil imeovan g. **Martin Jurčak**, dosedaj župnik-vikar na Rakovniku. Novi inšpektor je bil rojen 26.

oktobra 1907 v Vojniku, v mašnika je bil posvečen leta 1933.

† **Msgr. Stanko Premrl.** V nedeljo, 14. marca je v 84. letu starosti umrl v Ljubljani msgr. Stanko Premrl, eden največjih slovenskih glasbenikov zadnjih desetletij. Doma je bil iz št. Vida pri Vipavi. Leta 1903 je postal duhovnik. Na Dunaju je nato l. 1908 dovršil študije na glasbenem konservatoriju in se nato vrnil v Ljubljano. Postal je ravnatelj orglarske šole in vodja pevskega zbora v stolnici. Samo cerkvenih glasb je skomponiral nad 1000. — Mašo za dušnico je ob prisotnosti g. nadškofa, kapitulja in bogoslovcev ter velike množice ljudi v stolnici daroval stolni prošt in generalni vikar dr. Stanko Lenič. Pogrebne molitve pa je opravil nadškof sam. Bogoslovci so nato rajnemu dolgoletnemu glasbenemu vzgojitelju celih generacij zapeli še zadnjo nagrobnico.

Slovenski liturgični svet. Člani liturgičnega sveta v Sloveniji so: ljubljanski prošt in generalni vikar dr. Stanko Lenič, Andrej Simčič, Jože Vesenjak, dr. Janez Oražem, Drago Oberžan, dr. Marijan Smolik in Cvetko Gregorič.

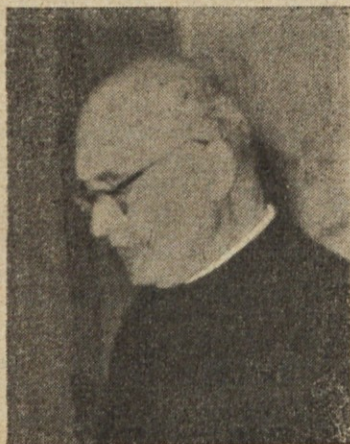
MOLITVENI NAMEN

Splošni: Da bi sveto bogoslužje bolj in bolj preželo in oblikovalo življenje vernikov.

Misijonski: Da bi hinduisti priznali Jezusa Kristusa kot Odrešenika človeškega rodu.

Molitvena zveza za slovensko domovino: Molimo za slovenske škofe in duhovnike.

Slovenci po svetu

† PATER ANTON PREŠEREN DJ

7. marca t. l. je v osrednji hiši Jezusove družbe v Rimu umrl jezuitski asistent za slovanske narode, pater Anton Prešeren.

Pokojni p. Prešeren je bil rojen dne 8. junija 1883 v Breznici na Gorenjskem. Po ljudski šoli ga je nadškof Jeglič, njegov stric, poslal na gimnazijo v Travnik v Bosno. Po končani maturi na travniški gimnaziji je prispel v Rim, kjer je obiskoval jezuitsko univerzo Gregoriano.

V duhovnika je bil posvečen 28. oktobra 1908. Eno leto je še ostal v Rimu, nato je bil eno leto kaplan v Borovnici. Jeseni 1910 je vstopil v jezuitski noviciat v št. Andražu na Koroškem. Po noviciatu je šest let poučeval na jezuitski univerzi v Innsbrucku. L. 1921 je bil izvoljen za provinciala jugoslovan-

ske jezuitske province v Zagrebu. Leta 1931 je bil poklican v Rim, kjer je bil imenovan za asistenta slovanskih jezuitskih provinc, kar je ostal do smrti.

V vsej tej dolgi dobi in v odgovorni službi je poleg drugim slovanskim narodom posvečal posebno pozornost in naklonjenost zlasti Slovencem. To se je posebej pokazalo po drugi svetovni vojni. S kolikšno vnemo je skrbel za begunce, za slovenske duhovnike in bogoslovce, za slovenske študente. Kasneje je oskrbel dušnopastirstvo za Slovence v Rimu. Bil je povsod, kjer je kdo potreboval pomoč.

Po njegovem posredovanju je bil ustanovljen v Rimu duhovniški zavod „Slovenicum“, kjer nadaljujejo študij slovenski duhovniki. V zadnjih letih je prevzel tudi skrb za slovensko semenišče v Adrogué v Argentini.

Pogreb. V torek 9. marca se je izvršila pogrebna svečanost za pok. p. Prešernom. V nedeljo so ga prišli kropit kardinali Bea, Marella, Traglia in Slipyj. Kard. Slipyj je opravil z gojenci ukrajinskega zavoda v Rimu žalne molitve v nedeljo 7. marca zvečer. Isto so napravili gojenci zavoda Rusasicum v Rimu. Pogrebnih slovesnosti so se udeležili poljski in litvanski škof, dalje nadškof msgr. Fogar, predstavniki raznih slovanskih narodov, slovenske šolske sestre, slovenski duhovniki, ves odbor društva „Slomšek“ in veliko rimskih Slovencev. Po maši zadušnici so pokojnega p. Prešerna odpeljali k večnemu počitku v jezuitsko grobnico na rimskem pokopališču Verano.

Spremlja naj ga naš spomin, hvaležnost in molitev! Gospod, nakloni mu večni pokoj!

Pok inž. Albin Mozetič pokopan v Gorici. Inž. A. Mozetič je umrl v Angliji 5. marca. V nedeljo, 7. marca proti večeru ga je letalo prepeljalo v Gorico. Do pogreba, ki je bil v ponedeljek, 8. marca, je ležal na mrtvaškem odru v cerkvi Starega sv. Antona. Sem so ga prišli kropit sorodniki, prijatelji in znanci. Med mnogimi venci sta bila tudi dva z napisom „Društvo Slovencev iz Buenos Airesa svojemu dolgoletnemu predsedniku“ ter „V slovo — Slovenci na Angleškem“. Pokopan je v goriški zemlji blizu svoje matere. — Rad je imel Slovence in vse kar je bilo naše-ga. Naj ga spremlja naša hvaležnost in spomin — v molitvi! Naj v Gospodu počiva.

Vzgojni dan v Gorici. Letošnji je bil drugi tovrstni tečaj, ki je imel namen pokazati mladini pot do čistega in poštenega življenja. Dekleta so imela svoj večer 9. in 11. marca, fantje pa 10. in 12. marca. Predavali so gg. prof. Theur-schuh, rev. dr. Kazimir Humar in rev. Jože Jurak. Zaključek je bil 14. marca, združen s kulturnim večerom o evh. kongresu v Bombayu. Ob skioptičnih slikah je predaval č. g. Vinko Zaletel, ki je ponovil predavanje še isti večer v šte-verjanu, v ponedeljek 15. marca pa je obiskal Opčine in Dolino. Vzgojni te-den in vsa predavanja so lepo uspela.

Trst. Praznik šolskih sester. V ne-deljo, 7. marca t. l. so bile sprejete v postulaturo kongregacije slovenskih šolskih sester tri slovenska dekleta iz Čr-nega vrha nad Idrijo. Sprejem je izvr-

šil v novi kapeli provincialnega doma v Trstu hišni duhovnik prof. dr. Ivan Vre-čar, ki je v priložnostnem nagovoru pri-kazal pomen redovne obleke.

Trst. Nov križev pot v Sv. Križu. Na prvo postno nedeljo je bila v Sv. Križu slovesna blagoslovitev in umesti-tev štirinajstih postaj novega križeve-ga pota. Blagoslovil ga je č. g. pater Fidelis iz Gorice ob asistenci msgr. Škerla iz Trsta, domačega dušnega pa-stirja in nekaterih duhovnikov iz bliž-njih župnij. Po govoru č. g. patra Fi-delisa je lepo slovesnost zaključil do-mači pevski zbor s šestimi postnimi pesmimi.

Hamilton (Kanada) je veliko indu-strijsko mesto ob Ontarijskem jezeru blizu Toronta. Slovenci v tem mestu gra-dijo svoje cerkveno in kulturno sredi-šče. Na obsežnem zemljišču raste in dobiva dokončne oblike mogočna stav-ba. Zgradba obsega: dve dvorani z odrom, cerkev, šolske prostore in žup-nišče. Dušni pastir Slovencev v Hamil-tonu je rev. dr. Lojze Tomc. Letos so cbhajali velikonočne praznike že v last-nih prostorih.

Montreal (Kanada). Slovenska skup-nost v Montrealu ima lastno cerkev in dvorano. Za novega dušnega pastirja je bil imenovan lazarist č. g. Stanko Boljka CM, dosedanji kaplan pri Ma-riji Pomagaj v Torontu. Župnijske po-sle je prevzel 15. februarja t. l. V po-moč mu je bil dodeljen redovni brat g. Ciril Verdnik CM, doslej zakristan pri Mariji Pomagaj v Torontu. Dosedanji dušni pastir Slovencev v Montrealu č. g. Jože Časl CM je bil premeščen k Mariji Pomagaj v Torontu.

Med nami v Argentini

Imenovanja. Konstitucija „Izseljenska družina“, katero je podpisal 1. avgusta 1952 sveti oče Pij XII., je dala glavne smernice za dušno pastirstvo izseljencev. Te smernice so po nekaterih državah škofje takoj izvedli, drugod pa bolj počasi.

Omenjena konstitucija predvideva izseljenske misijonarje, katere vodi izseljenski direktor; ta pa odvisi od konzistorialne kongregacije v Rimu.

V Argentini so bili posameznim narodnim skupinam v letu 1953 imenovani le direktorji. Kot „izseljenski misijonarji“ pa so bili tisti duhovniki, katerim so krajevni škofje dali možnost za delo. Dne 2. septembra 1964 pa je konzistorialna kongregacija v Rimu, na prošnjo direktorja slovenskih dušnih pastirjev msgr. Antona Oreharja, imenovala 17 slovenskih duhovnikov za izseljenske misijonarje med Slovenci v Argentini. Slovenski dušni pastirji v Argentini so uradno imenovani tile: msgr. Anton Orehar, direktor dušnih pastirjev; g. Matija Lamovšek, g. Gregor Mali, g. Janez Kalan, g. Boris Koman, g. dr. Franc Gnidovec, g. Janko Mernik SDB, g. Janez Petek CM, g. prof. Franc Levstek, g. Jože Guštin, g. Štefan Novak, g. Franc Reberšak CM, g. Franc Novak ml., g. Jože Horn, g. dr. Alojzij Starc, g. Franc Grom, g. Matija Borštnar in g. Jurij Rode.

Duhovne vaje za dekleta in fante. V mesecu februarju so bile duhovne vaje za dekleta. Bile so v dveh skupinah. Za dekleta do 18. leta starosti so bile v soboto, 13. in v nedeljo, 14. februarja. Udeleženk je bilo 70. Naslednjo soboto in nedeljo pa so bile za dekleta nad 18

let starosti. Teh je prišlo 45. Skupno torej 115. Vodil jih je spiritual našega bogoslovja g. dr. Filip Žakelj.

Duhovne vaje so bile za fante v dveh skupinah v mesecu marcu. Udeležilo se jih je 73 fantov: 33 mlajših in 40 starejših. Bile so v Rožmanovem zavodu v Adrogué. Vodil jih je g. dr. F. Žakelj.

Pričetek slovenskih šolskih tečajev. V nedeljo, 7. marca je bil v Slovenski hiši v Buenos Airesu uradni začetek Slovenskih šolskih tečajev. Najprej je bila maša s skupnim sv. obhajilom, nato pa igra „Rdeča kapica“.

Mašo je daroval msgr. Anton Orehar. V govoru je vse zbrane spomnil na pomembnost naših šolskih tečajev. Med mašo, ki je bila prvič v slovenskem jeziku, je bilo ljudsko petje. Igral je dirigent pevskega zbora iz San Justa g. Štefan Drenšek.

Po sv. maši je stopil na oder šolski nadzornik g. Aleksander Majhen. Pozdravil je vse navzoče, čestital g. direktorju k imenovanju za monsignorja in vse spodbudil k delu v novem šolskem letu.

Igro „Rdeča kapica“ je pripravil šolski tečaj „Franceta Balantiča“ iz San Justa, ki ga vodi gdč. Angelca Klanšek. Igra je vsekakor dobro izpadla. Kulise je pripravil g. Tone Bergant. Vsem pa so vestno stali ob strani člani šolskega odbora iz San Justa pod vodstvom g. Alberta Malovrha.

Slovenski ljudskošolski tečaji so v Argentini v letu 1965 v tehle krajih: Buenos Aires, Adrogué, Bariloche, Berazategui, Carapachay, Hurlingham, Mendoza, Miramar, Morón, Ramos Me-

ja, San Justo, San Martín, San Miguel, Slovenska vas in Transradio. Vseh otrok je tudi letos okrog 700; najmanjši tečaji imajo okrog 10 učencev, največji pa okrog 130.

Srednješolski tečaj. Poleg ljudskošolskih tečajev imamo tudi letos srednješolski tečaj. Ta je v slovenski hiši. Obiskuje ga 60 dijakin in dijakov. Razdeljeni so na 4 letnike. Učni program je takle: **1. letnik:** verouk — apologetika, slovenščina — spoznavanje jezika, zemljepis — podoba slovenskih dežel, zgodovina — Slovenci od preseeljavanja narodov do francoske revolucije; **2. letnik:** verouk — dogmatika, slovenščina — pregled slovenskega slostva, zemljepis — politično gospodarski pomen Slovenije v Evropi, zgodovina — Slovenci od francoske revolucije do prve svetovne vojne; **3. letnik:** verouk — moralka, slovenščina — literarne vaje, literatura — svetovna književnost in mi, človečanska vzgoja — med idejnimi tokovi; **4. letnik:** verouk — svetovni nazor, slovenščina — govorniške vaje, zgodovina — od prve svetovne vojne do danes, kulturna zgodovina — slovenski doprinos h kulturnemu zakladu Evrope.

Občna zbora Slovenske dekliske organizacije — SDO — in Slovenske fan-tovske zveze — SFZ — sta bila v nedeljo, 28. marca v Slovenski hiši. Zbralo se je okrog 70 delegatinj in delegatov iz vseh odsekov in krožkov. Občna zbora sta potekla v prijateljskem vzdušju in v želji po napredku.

Pri dekletih je bil izvoljen sledeči odbor: Majda Tomažin, predsednica; Jožica Lavrič, podpredsednica; Marija Pink, tajnica; Cvetka Urbanija, Terez-

ka Prijatelj; Cvetka Šenk in Milka Dolenc ter Martina Lah.

Odbor SFZ pa je: Jernej Dobovšek, predsednik; Janez Zorc, podpredsednik; Jože Gerkman, tajnik; Jože Draksler, Jože Šenk in Janko Žakelj.

Priprava na Veliko noč. Za Veliko noč smo imeli v Velikem Buenos Airesu na devetih krajih duhovne obnove. Prišlo je kar precej ljudi — čeprav bi jih moglo biti več.

25 LET V SENCI ACONCAGUE (Nadaljevanje s str. 304)

skače iz enega brega reke na drugega, kakor je pač potreba pokazala. Cesta pa, še nedodelana, pohiti ponekod visoko tja gori čez bregove, da se spet vrne nazaj k strugi reke. Po tej strani nisem bil še nikdar. Bila je zame nova pokrajina.

Pa mi je povedal Mežnar, da so pri teh predorih delali tudi naši rojaki, in da še delajo, kajti del ceste še ni dokončan.

Utesnjena drvi penasta reka Mendoza, katero niže doli uklenejo v tesne cevi, da žene v Cacheuti elektrarne, in da še niže doli žene svojo besno silo naprej, kjer se bo spremenila v elektriko, in v kanale za namakanje mendoških vrtov in vinogradov.

Že je utonilo sonce za gorami. Še je pogledaval za nami Tupungato, pred nami pa se je v nedogled razprostirala ravnina, na kateri so umirali zadnji sončni žarki. Objela nas je vročina, ki nas je ves dan čakala v nižini.

Ravno z nočjo smo srečno pristali pred Slovenskim domom, si čestitali za tako lep dan in obilna doživetja.

Msgr. Janez Hladnik

POVERJENIKI:

Argentina:

Duñopastirska pisarna,
Ramón Falcón 4158,
Buenos Aires

Brazilija:

Paroquia do
Santissimo Sacramento,
R. Tutola 1125,
Vila Mariana,
Sao Paulo — S. P.,
Brasil

Z. D. A.:

Rev. Julij Slapšak
6019 Glass Ave.
Cleveland, Ohio, U. S. A.
Slovenska pisarna
Baragov dom
6304 St. Clair Ave.
Cleveland 3, Ohio, U. S. A.

Kanada:

Ivan Marn.
131 A Treeview Drive
Toronto 14, Ont.
Canada

Trst:

Marijina družba,
Via Risorta 3,
Trieste, Italia

Italija:

Zora Piščanc,
Riva Piazzutta 18,
Gorizia, Italia

Avstrija:

Naročnino pošiljajte
Mohorjevi družbi
v Celovec

Celoletna naročnina za Ar-
gentino in države, ki nanjo
mejijo (razen Uruguaya)
850 pesov.

za ZDA in Kanado

5 dolarjev;

za Avstrijo 95 šilingov

za Italijo 2.000 lir;

drugod

protivrednost dolarja.

KJE JE KAJ

Ob dvajsetletnici	257
Slovenski škofje o obnovi svete maše	259
Kardinal Beran — zmaga ljubezni	
do Kristusovega namestnika	265
Nova vrsta komunizma	271
Razkrinkana krutost v Rusiji	274
Marija — Mati svete Cerkve	275
Iz dnevnika Janeza XXIII.	279
Knjiga in morala	281
Podrti viharik	285
Za mlade ljudi	288
Glavne smernice liturgične obnove	292
Nekaj vprašanj	295
V Evropo in nazaj	296
25 let v senci Aconcague	300
Proces proti Jezusu	305
Glas iz Rima	308
Svetovne novice	310
Od doma	312
Molitveni namen	315
Slovenci po svetu	316
Med nami v Argentini	318

LETO XXXII.

Štev. 5

MAJ 1965

PROSIMO PORAVNAJTE
NAROČNINO!

Nakazila na naslov:

Antonio Orehar

Ramón Falcón 4158,

Buenos Aires, Argentina

slovenski verski mesečnik, ki ga izdaja konzorcij (msgr.
Anton Orehar), urejufeta pa dr. Branko Rozman in dr.
Alojzij Stare. Editor resp.: Msgr. Antonio Orehar, Ramón
Falcón 4158, Bs. As. Registro de la Prop. Intel. N° 843.966

Tiska Vilko S. R. L., Estados Unidos 425, Buenos Aires

Bogoslužje božje besede

Ovitek: arh. Marijan Eiletz

